ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

21 лістапада 1991 г. ЧАЦВЕР

№ 223 (21751)

Цана 20 кап.

ДА КІРАЎНІКОЎ МІНІСТЭРСТВАЎ, ВЕДАМСТВАЎ, АБ'ЯДНАННЯЎ, ПРАДПРЫЕМСТВАЎ І АРГАНІЗАЦЫЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ І КАЗАХСКАЙ ССР І ІХ ПРАЦОЎНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ

На працягу многіх гадоў паміж народамі Беларусі і Казахстана склаліся ўстойлівыя эканамічныя, навукова-тэхнічныя і культурныя сувязі. Парушэнне гэтых даўгачасных сувязей можа прывесці да значных незаменных страт для эканомікі абедзвюх суверэнных дзяржаў.

Урад Рэспублікі Беларусь і Урад Казахскай ССР звяртаюцца з просьбай да кіраўнікоў міністэрстваў і ведамстваў, аб'яднанняў, прадпрыемстваў і арганізацый рэспублік, а таксама да іх працоўных калектываў прыняць неабходныя меры для захавання працягласці гаспадарчых сувязей, стварэння рэжыму найбольшага спрыяння пры заключэнні на 1992 год дагавораў па пастаўках прадукцыі вытворча-тэхнічнага прызначэння, тавараў народнага спажывання і прадуктаў харчавання і іх практычнай рэалізацыі, маючы на ўвазе завяршыць гэту работу не пазней 1 снежня бягучага года.

За Урад Рэспублікі Беларусь Старшыня Савета Міністраў В. КЕБІЧ.

За Урад Казахскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі прэм'ер-міністр С. ЦЯРЭШЧАНКА.

20 лістапада 1991 г.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

УМАЦОЎВАЦЬ СУВЯЗІ

Як паведаміла прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 19 лістапада Старшыня Вярхоўнага Савета Станіслаў Шушкевіч прыняў Генеральнага консула Рэспублікі Балгарыя ў Рэспубліцы Беларусь Стоіла Фердава па яго просьбе.

Стоіл Фердаў інфармаваў кіраўніка беларускага парламента аб палітычным і эканамічным становішчы ў Балгарыі. Былі абмеркаваны перспектывы развіцця эканамічных і культурных сувязей, а таксама двухбаковых узаемадносін у палітычнай сферы і заканадаўчай дзейнасці.

У ходзе сяброўскай сустрэчы Станіслаў Шушкевіч і Стоіл Фердаў згадзіліся з тым, што паміж рэспублікамі павінны ўмацоўвацца цесныя сувязі ва ўсіх сферах жыцця.

(БЕЛТА).

ГРЫБЫ РАСТУЦЬ У... МЯШКАХ

ГОМЕЛЬСКІ РАЁН. (У. Пернікаў). У лясах грыбная пара ўжо адышла. А вось у калгасе «1-е Мая» яна толькі пачынаецца. Зараз тут ідзе першы збор вёшанкі звычайнай, якая вырасла ў... мяшках.

Справа ў тым, што сёлета ў гаспадарцы быў узведзены грыбны цэх, які складаецца з васьмі секцый. У іх на стэлажах ляжаць 200 цэлафанавых мяшкоў з запаранай саломай, куды змешчана грыбніца-міцэлій.

Цыкл вырошчвання грыбоў — 18 дзён, сярэдняя ўраджайнасць, скажам так, аднаго мяшка — 6 кілаграмаў грыбоў. Першы збор з некалькіх секцый даў гаспадарцы 450 кілаграмаў далікатэснай прадукцыі, якая акрамя добрых смакавых якасцей мае вялікі попыт. А наперадзе яшчэ збор з астатніх секцый і адзін-два цыклы вырошчвання грыбоў.

ТАЙНА САЛДАЦКАГА МЕДАЛЬЁНА

ЗЭЛЬВА. Пры пракладцы кабелю сувязістамі на ўскраіку лесу паблізу шашы Зэльва — Слонім знойдзены астанкі дзевяці чырвонаармейцаў. Пры далейшых раскопках былі выяўлены рэшткі абутку, некалькі салдацкіх рамянёў, компас, люстэрка, расчоска, аўтаручка, гадзіннік «Камандзірскі» з надпісам на крышцы «Коля». Прах байцоў перапахаваны ў брацкай магіле ў вёсцы Елка Зэльвенскага раёна.

Крыміналістам удалося расшыфраваць у адным са знойдзеных медальёнаў адрас загінуўшага. Чырвонаармеец Н. Ф. Заіка, кладаўшчык да вайны, прызваны Кіеўскім райваенкаматам, ураджэнец вёскі Сяміполкі Браварскага раёна Кіеўскай вобласці. На радзіму загінуўшага воіна паслана паведамленне аб знаходцы.

Прадпрымальнікі, яднайцеся! Прэм'еры — таксама

Пакуль у парламентах кіпяць страсці наконт таго, як нам жыць далей — разам ці паасобку, — прэм'еры няхільна і настойліва вядуць справу да стварэння „агуртаванага" адзінымі задачамі і мэтамі эканамічнага супольніцтва. Прэм'еры адказваюць за канкрэтную справу, канкрэтную эканоміку, якая не цярпіць адасобленасці і шматслоўя.

Рэпартаж з чарговага, ужо ўрачыстага, падпісання нашай рэспублікай гандлёва-эканамічнага пагаднення — цяпер з Казахскай ССР — хацелася б пачаць са звароту двух урадаў да кіраўнікоў міністэрстваў, ведамстваў, аб'яднанняў, прадпрыемстваў і арганізацый рэспублік. Гэта, у прыватнасці, заклік да захавання двухбаковых працяглых эканамічных сувязей. А значыць — да стварэння рэжыму найбольшага спрыяння...

Зрэшты, апошняя фраза звароту, няйначай, з'явілася па ініцыятыве прэм'ераў. Пры падпісанні пагаднення беларускі прэм'ер В. Кебіч і казахстанскі — С. Цярэшчанка сказалі журналістам, што, маўляў, менавіта з дадзенай рэспублікай і лепш за ўсё весці справу. Надзейна. І гэта не проста дыпламатычная ветлівасць. Пры тым С. Цярэшчанка заявіў: «З беларусамі можна дамаўляцца. Імі заўсёды лёгка працаваць...» Маўляў, ясна, усё на руках — і ўсё справа, і ўсё будзе зроблена. Гэта добра, што рэспубліка мае такі аўтарытэт у партнёрстве, нават у цяперашні нестабільны час. Такі капітал не менш каштоўны, чым грашовая наяўнасць. Увогуле джэнтльменская гатоўнасць выконваць абавязацельствы вызначае не толькі цывілізаванага чалавека, але і цывілізаваную эканоміку. Дакладней, з'яўляецца адной з галоўных яе рыс.

Дарэчы, тут самы час сказаць наконт абавязацельстваў былога Саюза (пра што таксама гаварылі прэм'еры), г.зн. пра цяжар доўгу, які, між іншым, пазаўчора ў інфармацыйнай тэлепраграме зноў «ударыў»: 120 мільярдаў долараў. Абодва прэм'еры былі толькі што з Масквы, дзе ў чарговы раз адбыўся вялікі форум з прычыны выплаты гэтага доўгу. Беларусь і Казахстан (разам з іншымі) падцвердзілі салідарнасць адносна выплаты. Прычым, як адзначалася на імправізаванай прэс-канферэнцыі, Беларусь і Расія катэгарычна выказаліся супраць таго, каб вялікая сямёрка мела справу з рэспублікамі, якія не падтрымалі гэ[illegible]ўленасці... А разам з тым прагучала, што нам трэба спадзявацца на ўласныя сілы.

У гэтым плане пагадненне паміж Беларуссю і Казахстанам мае выдатныя перспектывы. Мы, напрыклад, маглі б поўнасцю закрываць свае ўзаемныя патрэбы ў народнай гаспадарцы, хіба, можа, яшчэ з удзелам якой-небудзь трэцяй рэспублікі. Дарэчы, сёлета ў нашу рэспубліку значна скарацілася пастаўкі нафты з Расіі, а яе можна ўзяць і ў Казахстане. Гандлюючы з ім, ёсць магчымасць вырашыць праблему харчавання. Прынамсі, ён пакуль што не паставіў усяго збожжа з заключанага на сёлетні год пагаднення на мільён тон. Як адзначыў С. Цярэшчанка, быў моцны недарод. Тым не менш, пра названы мільён у іх памятаюць.

І такі характэрны штрых. Пры падпісанні эканамічных пагадненняў з нашага боку, як правіла, прысутнічаюць міністры (або намеснікі) лёгкай прамысловасці і сельскай гаспадаркі, што ўжо адразу паказвае асаблівыя інтарэсы рэспублікі. На гэты раз за стол перагавораў сеў і прэзідэнт саюза прадпрымальнікаў Беларусі У. Карагін. Добрая прыкмета. Добра, што, гледзячы на прэм'ераў, яднаюцца (а гэта можна было зразумець па кароткаму інтэрв'ю У. Карагіна) і прадпрымальнікі. Яны нават хутчэй закладуць асновы ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва (не толькі ў гэтым выпадку), чым хто іншы. Чым тыя ж прэм'еры (хіба што з іх належнай падтрымкай). І ўжо менавіта за прадпрымальнікамі эканамічнае адраджэнне і росквіт. І тыя ж бар'еры, якія так густа панастаўлены паміж эканомікамі рэспублік былога Саюза, ды часам і іх народамі, пераадолеюць, дапамогуць і іншым пераадолець...

Варта таксама нагадаць: днямі ў Ташкенце прадстаўнікі дзелавых колаў 15 рэспублік (!) былога Саюза падпісалі пагадненне аб стварэнні каардынацыйнага эканамічнага савета прадпрымальніцкіх саюзаў і асацыяцый...

Іван БАРАНОЎСКІ, кар. «Звязды».

На здымку: у час падпісання пагаднення.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Закон Рэспублікі Беларусь

АБ АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

Рэспубліка Беларусь як суверэнная дзяржава мае ўласную сістэму адукацыі і выхавання і гарантуе кожнаму свайму грамадзяніну магчымасць развіцця асобы, атрымання адукацыі, якая адпавядала б яе патрабаванням і здольнасцям, актыўнае далучэнне да культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа, іншых нацыянальных супольнасцей рэспублікі. Рэспубліка Беларусь забяспечвае прыярытэтнае развіццё адукацыі, адпаведныя сацыяльна-эканамічныя ўмовы функцыяніравання гэтай сферы, правы грамадзян на атрыманне агульных і прафесіянальных ведаў, засваенне агульнакультурных каштоўнасцей, абарону інтэлектуальнай уласнасці, таленту і адукаванасці.

I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб адукацыі

Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб адукацыі складаецца з гэтага Закона і іншых заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь, якія прымаюцца ў адпаведнасці з гэтым Законам.

Закон рэгулюе асноўныя механізмы ажыццяўлення адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама дзейнасць дзяржаўных і недзяржаўных адукацыйных устаноў.

Артыкул 2. Задачы заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб адукацыі

Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб адукацыі вызначае прынцыпы дзяржаўнай палітыкі, узаемаадносіны, правы і абавязкі дзяржаўных органаў, устаноў, арганізацый, прадпрыемстваў, грамадскіх аб'яднанняў і грамадзян у галіне адукацыі.

Артыкул 3. Прынцыпы дзяржаўнай палітыкі ў галіне адукацыі

Дзяржаўная палітыка ў галіне адукацыі грунтуецца на наступных прынцыпах:

прыярытэт агульначалавечых каштоўнасцей;

нацыянальна-культурная аснова;

навуковасць;

арыентацыя на сусветны ўзровень адукацыі;

гуманізм;

сувязь з грамадскай практыкай;

экалагічная накіраванасць;

пераемнасць і бесперапыннасць;

адзінства навучання, духоўнага і фізічнага ўдасканалення;

дэмакратызм;

свецкі характар;

заахвочванне таленту і адукаванасці;

абавязковасць базавай (дзевяцігадовай) адукацыі.

Артыкул 4. Мэты адукацыі

Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца для наступных мэт:

спрыяння гарманічнаму развіццю асобы, поўнай рэалізацыі яе стваральных здольнасцей;

фарміравання і ўмацавання нацыянальнай свядомасці грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, а таксама пачуцця павагі да іншых краін і народаў свету;

забеспячэння авалодання дзяржаўнай мовай як галоўным сродкам зносін паміж грамадзянамі Рэспублікі Беларусь;

захавання і памнажэння інтэлектуальнай уласнасці і культурных каштоўнасцей беларускага народа і іншых нацыянальных супольнасцей рэспублікі;

фарміравання экалагічнай свядомасці;

выхавання павагі да сямейнага жыцця;

спрыяння інтэлектуальным памкненням асобы;

дасягнення разумных суадносін вопыту і ведаў асобы;

развіцця навуковай, тэхнічнай і культурнай дзейнасці ў адпаведнасці з патрэбамі развіцця рэспублікі;

выхавання свядомай павагі да дэмакратыі як формы кіравання і існавання, якая дазваляе кожнай асобе ўдзельнічаць у прыняцці рашэнняў, накіраваных на паляпшэнне грамадства;

садзейнічання ўсталяванню адносін чалавечнасці і міласэрнасці ў дачыненнях паміж людзьмі;

выхавання свядомай павагі да сусветнага парадку, заснаванага на прызнанні палітычных, эканамічных і сацыяльных правоў усіх народаў свету.

Артыкул 5. Права на адукацыю

Усе жыхары Рэспублікі Беларусь (уключаючы замежных грамадзян і асоб без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі рэспублікі) маюць права на роўныя магчымасці доступу да нацыянальнай сістэмы адукацыі.

Права грамадзян на адукацыю забяспечваецца:

стварэннем умоў для атрымання агульнай і прафесіянальнай адукацыі з улікам нацыянальных традыцый, індывідуальных патрэбнасцей і здольнасцей;

развіццём дзяржаўных і іншых навучальных устаноў разнастайных відаў і формаў навучання;

бясплатным навучаннем у дзяржаўных базавых школах (у межах вызначанага тэрміну навучання), а таксама ў іншых дзяржаўных навучальных установах для асоб, якія вытрымалі конкурс і паспяхова выконваюць устаноўленыя патрабаванні да ўзроўню адукацыі, ці тых, хто карыстаецца прадугледжанымі заканадаўствам Рэспублікі Беларусь ільготамі.

Артыкул 6. Мова навучання

У адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь дзяржаўнай мовай рэспублікі з'яўляецца беларуская мова.

Беларуская мова з'яўляецца асноўнай мовай выхавання і навучання ў дзіцячых дашкольных і навучальных установах.

Вывучэнне беларускай, рускай і адной з замежных моў з'яўляецца абавязковым ва ўсіх навучальных установах Рэспублікі Беларусь.

У месцах кампактнага пражывання грамадзян пэўнай нацыянальнасці ў навучальных ці выхаваўчых установах арганізуецца вывучэнне мовы гэтай нацыянальнасці, могуць ствараецца школы, групы ці класы, у якіх на адпаведнай мове ажыццяўляецца выхаванне ці навучанне.

Парадак выкарыстання моў навучання вызначаецца Законам Рэспублікі Беларусь «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь».

Артыкул 7. Адукацыя, выхаванне і культура

Адукацыя і выхаванне ў Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляюцца на аснове культурных традыцый і каштоўнасцей беларускага народа, іншых нацыянальных супольнасцей рэспублікі, дасягненняў сусветнай культуры.

Дзяржаўныя органы, установы, арганізацыі, прадпрыемствы, творчыя саюзы, іншыя грамадскія аб'яднанні садзейнічаюць культурна-эстэтычнай адукацыі і выхаванню, фарміраванню высокіх маральных якасцей грамадзян.

Артыкул 8. Адукацыя і навука

Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь грунтуецца на аснове дасягненняў айчыннай і сусветнай навукі. Забяспечваецца пастаяннае ўдасканальванне зместу адукацыі, формаў і метадаў навучання.

Навуковыя ўстановы садзейнічаюць адукацыі грамадзян, павышэнню іх навуковага ўзроўню, узаемадзейнічаюць з навучальнымі ўстановамі і іншымі ўстановамі сістэмы адукацыі.

Артыкул 9. Адукацыя і экалогія

Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь садзейнічае фарміраванню экалагічнай культуры грамадзян, ашчадных адносін да навакольнага асяроддзя, рацыянальнага выкарыстання прыродных багаццяў.

Дзяржаўныя органы, навучальныя ўстановы забяспечваюць атрыманне ведаў па радыяцыйнай бяспецы і паводзінах грамадзян ва ўмовах неспрыяльных экалагічных абставін.

Артыкул 10. Адукацыя і ахова здароўя

Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца з улікам стану здароўя грамадзян. У дашкольных і навучальных установах забяспечваецца выкананне неабходных мер па ўмацаванню здароўя і фізічнаму ўдасканаленню выхаванцаў, навучэнцаў і студэнтаў.

Для дзяцей, якія маюць патрэбу ў аздараўленні і лячэнні, ствараюцца спецыяльныя аздараўленчыя групы, класы, школы і інтэрнаты.

Пры вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах ствараюцца санаторыі-прафілакторыі, спартыўна-аздараўленчыя лагеры (летнікі).

У навучальных установах, якія размешчаны ў зонах санітарна-медыцынскага кантролю, а таксама ў навучальных установах, у якіх вучацца дзеці, адселеныя з указаных зон, па рашэнню органаў аховы здароўя і адукацыі можа вызначацца асобны рэжым вучобы і адпачынку тых, хто навучаецца; у навучальных установах праводзяцца спецыяльныя аздараўленчыя мерапрыемствы.

Установы сістэмы аховы здароўя ажыццяўляюць сістэматычны кантроль за станам здароўя выхаванцаў, навучэнцаў, студэнтаў, умоў іх вучобы, адпачынку і быту, праводзяць бясплатнае медыцынскае абслугоўванне, неабходныя мерапрыемствы, аздараўленне выхаванцаў, навучэнцаў, студэнтаў.

Выканкомы мясцовых Саветаў народных дэпутатаў сумесна з прадпрыемствамі грамадскага харчавання арганізуюць ільготнае харчаванне ў навучальных установах, інтэрнатах, школах-інтэрнатах, дашкольных установах.

Артыкул 11. Адукацыя і сфера вытворчасці

Адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь звязана з падрыхтоўкай грамадзян да працоўнай дзейнасці.

Навучальныя ўстановы выяўляюць і развіваюць здольнасці і інтарэсы навучэнцаў і студэнтаў, даюць рэкамендацыі па далейшай адукацыі і прафесіянальнай дзейнасці.

Прадпрыемствы і арганізацыі, установы службы занятасці і асобныя грамадзяне на ўзаемавыгаднай аснове ўдзельнічаюць у прафесіянальнай арыентацыі навучэнцаў і студэнтаў, падрыхтоўцы іх да працоўнай дзейнасці, забяспечваюць базу вытворчай практыкі і навучання, садзейнічаюць працаўладкаванню выпускнікоў навучальных устаноў, навучэнцаў і студэнтаў у перыяд, вольны ад навучальных заняткаў.

Артыкул 12. Адукацыя і палітычная дзейнасць

Ва ўстановах сістэмы адукацыі рэспублікі забараняецца дзейнасць структур палітычных партый або іншых грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць палітычныя мэты, а таксама дзіцячых, падлеткавых ці юнацкіх згуртаванняў, якія дзейнічаюць выключна на падставе статутаў такіх партый ці аб'яднанняў.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

«Мінольта» — гэта геніяльна!

Учора ў сталіцы рэспублікі пачала дзейнічаць пастаянная выставачная зала, дзе фірма «Мінольта—Аўстрыя» дэманструе сучасныя капіравальна-размнажальныя машыны і факсімільныя апараты сувязі. Афіцыяльным прадстаўніком фірмы ў Беларусі з'яўляецца сумеснае савецка-аўстрыйскае прадпрыемства «Сяміплан».

Ідзём да рынку

Назва рэпартажу, якая ў нечым пераклікаецца з рэкламнымі характарыстыкамі абсталявання фірмы, каму-небудзь можа здацца занадта ўзнёслым і прэтэнцыёзным пасажам. Аднак калі журналіст і хапіў лішку ў сваім захапленні, то зусім трошкі. Гэта ж факт, што ў сваім вытворчым і дзелавым развіцці «Мінольта» першай у свеце год за годам прапануе прынцыпова новыя тэхналогіі і абсталяванне, прадае сваю прадукцыю ў многіх дзесятках краін усіх кантынентаў.

Каб канчаткова ўвесці чытача ў сутнасць справы, дадзім невялікую даведку. Увогуле, радзіма «Мінольты» — Японія, дзе яшчэ ў 1928 годзе ў горадзе Осака была створана гэта фірма. Японскім бізнесменам у веданні рыначнай псіхалогіі не адмовіш. Яны ўлічылі той фактар, што, напрыклад, у Еўропе весці справы лепш з дапамогай мясцовых прадпрымальнікаў. Таму і стварылі тут сетку даччыных кампаній, адной з якіх у 1977 годзе і была фірма «Мінольта — Аўстрыя», якая займаецца продажам размнажальнай тэхнікі ў краінах Усходняй Еўропы і самастойных сёння рэспубліках былога Саюза.

Нам усім, аднак, вядома, што гандляваць на нашым «дзікаватым», няўстойлівым яшчэ рынку — справа пакуль не вельмі ўдзячная і бяспечная. Можна, між іншым, і ў трубу вылецець. «Фірмачы» з Аўстрыі ўсё ўлічылі. Вось што гаворыць **намеснік рэгіянальнага прадстаўніка фірмы ў Беларусі В. КАНАРСКІ:**

— Нашы спецыялісты, напрыклад, на Украіне працуюць ужо тры з палавінай гады. Амаль два гады там дзейнічае сумеснае прадпрыемства, прададзена ўжо некалькі тысяч машын. На мінулагодняй прэзентацыі нашай фірмы ў Мінску мы ўважліва зандзіравалі магчымасці беларускага рынку і прыйшлі да вываду: ёсць усе падставы для паспяховай дзейнасці.

На цяперашняй прэзентацыі **дырэктар аддзялення фірмы доктар Райнер МІС** асабліва падкрэсліў такую думку:

— Сённяшні час — гэта час, калі ваша эканоміка адчувае патрэбу ў дапамозе заходняга бізнесу. У Беларусі шмат высокаадукаваных спецыялістаў, якім трэба лепш выкарыстоўваць свае здольнасці,— у гэтым ім дапаможа тэхніка нашай фірмы. Зразумела, кошт яе — далёка не самы нізкі. Думаю, аднак, што прынцып, калі жадаюць купіць самую танную прадукцыю, тут не самы лепшы. Бо потым з-за частых рамонтаў, закупак дадатковых запчастак усё абыходзіцца значна даражэй. Мы ж кіруемся зусім іншым прынцыпам: разам з высакаякаснай машынай спажывец павінен атрымаць і высакакласны сервіс. Упэўнены таксама, што ў нашай рабоце нам вельмі дапаможа сумеснае прадпрыемства «Сяміплан», паколькі гэты партнёр працуе дастаткова прафесіянальна.

Ацэнка, зразумела, прыемная, тым больш, што зроблена прафесіяналам-прадпрымальнікам. Тэхнічны дырэктар «Сяміплана» А. Параскун на фактах прадэманстраваў, што яна недалёкая ад ісціны. МП займаецца тым, што даводзіць серыйную прадукцыю аднаго са сваіх заснавальнікаў — НВА «Планар» — пад індывідуальныя патрабаванні заказчыкаў, якія бываюць іншы раз вельмі арыгінальнымі і нечаканымі.

— Мы і раней куплялі тэхніку падобнага прызначэння. Але ніхто з прадаўцоў тады толкам яе не рамантаваў, прыходзілася пацець самім, — заўважае **намеснік дырэктара знешнегандлёвай фірмы мінскага аб'яднання «Атлант» А. САНДОВІЧ,** уважліва назіраючы, як «мякка» і дакладна капіруе розныя тэксты і чарцяжы машына «ЕП 4230». — «Мінольта» — зусім іншая справа: і абсталяванне адмысловае, і сервіс як мае быць. Да таго ж, заўважце, машына можа працаваць і на нашай айчыннай, далёка не лепшай якасці, паперы. Прызнаюся: маю даручэнне купіць ажно дзесяць адзінак гэтага абсталявання».

Так, дэманструемыя «разумныя» машыны — сапраўдныя памочнікі чалавека. Яны пазбаўляюць яго ад цяжкага абавязку — штодзённа займацца няўдзячнай, руціннай механічнай работай. Прапусціўшы дэталёвыя тэхнічныя падрабязнасці, скажам так: з дапамогай абсталявання «Мінольты» можна хутка і якасна выканаць размнажальныя і капіравальныя работы, зрабіць гэта ў багатай шматколернай гаме. Прывядзём прыклад самы звычайны, так сказаць, бытавы. Колькі спатрэбіцца часу, каб прывычнымі нам метадамі размножыць якую-небудзь дакументацыю, надрукаваную на звычайным аркушы паперы? Іншы раз — тыдні. А капіравальная машына «ЕП 4230» фірмы «Мінольта» робіць 23 копіі ў мінуту, а іншыя — **удвая, утрая больш!**

Так што, назваўшы падыходы вядомай у свеце фірмы да стварэння сваёй прадукцыі геніяльнымі, аўтар не так ужо і «перадаў». Зноў жа факт: яшчэ ў 1982 годзе «Мінольта» распрацавала першую ў свеце сістэму, якая дае рэльефную копію—яе могуць чытаць нават... сляпыя людзі. Які тут бачыцца падыход? Самы што ні ёсць просты: чалавечы і гуманны.

Адным словам, нашых спажыўцоў пачынае заваёўваць новая прадукцыя. Славутым «Ксераксам», якія да гэтага часу ўладарылі ў нашых канторах і офісах, на беларускім рынку, відаць, прыйдзецца некалькі пацясніцца.

...Калі пісаліся гэтыя радкі, пастаянна дзеючая выставачная зала, дзе дэманструецца абсталяванне «Мінольты», ужо адкрылася для наведвальнікаў. Думаецца, нямала нашых дамарослых прадпрымальнікаў, прадстаўнікоў заводаў і аб'яднанняў знойдуць там тое, што даўно шукалі. І зробяць адпаведныя заказы. Тых, хто хоча загадзя даведацца, што і на якіх умовах там прапануюць, адсылаем да рэкламнай аб'явы, якая змешчана на чацвёртай старонцы сённяшняга нумара газеты.

Валерый ЧАРНЯЎСКІ, спецыяльны карэспандэнт «Звязды».

НА ЗДЫМКУ: спецыялісты фірмы «Мінольта — Аўстрыя» дэманструюць работу капіравальнай тэхнікі.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ ПАРАДКУ ЎВЯДЗЕННЯ Ў ДЗЕЯННЕ ЗАКОНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Закон Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь» увесці ў дзеянне з моманту яго прыняцця.

Абзац 7 артыкула 34 у частцы ўстанаўлення сярэдняй стаўкі заработнай платы педагагічных работнікаў і прафесарска-выкладчыцкага саставу вышэйшых навучальных устаноў, а таксама частку 1 артыкула 37 увесці ў дзеянне з 1 студзеня 1994 года.

2. Прызнаць страціўшым сілу з моманту прыняцця Закона Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь» Закон Рэспублікі Беларусь ад 25 снежня 1974 года «Аб народнай асвеце» ў рэдакцыі Закона ад 30 мая 1987 года (ЗЗ БССР, 1974 г., № 36, арт. 605; 1979 г., № 33, арт. 566; № 35, арт. 606; 1987 г., № 16, арт. 199).

3. Устанавіць, што надалей да прывядзення заканадаўства Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь» прымяняецца дзеючае заканадаўства ў частцы, у якой не супярэчыць гэтаму Закону.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 мая 1992 года:

прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы аб прывядзенні заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь»;

прывесці нарматыўныя акты Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

29 кастрычніка 1991 г. гор. Мінск.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

АБ АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Артыкул 13. Адказнасць за парушэнне Закона Рэспублікі Беларусь аб адукацыі

Асобы, якія парушаюць гэты Закон ці перашкаджаюць яго выкананню, а таксама службовыя асобы, якія не выконваюць гэты Закон, нясуць адказнасць, вызначаную заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

II. НАЦЫЯНАЛЬНАЯ СІСТЭМА АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 14. Структура сістэмы адукацыі

Усе дзяржаўныя і недзяржаўныя адукацыйныя і выхаваўчыя ўстановы на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь належаць да нацыянальнай сістэмы адукацыі рэспублікі, якая ўключае:

дашкольнае выхаванне;

агульную сярэднюю адукацыю;

пазашкольнае навучанне і выхаванне;

прафесіянальна - тэхнічную адукацыю;

сярэднюю спецыяльную адукацыю;

вышэйшую адукацыю;

падрыхтоўку навуковых і навукова-педагагічных кадраў;

павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўку кадраў;

самастойную адукацыю грамадзян.

Адзінства і бесперапыннасць сістэмы адукацыі забяспечваюцца ўзгодненасцю навучальных планаў і праграм, пераемнасцю ступеняў і формаў навучання, стварэннем навучальных устаноў, якія аб'ядноўваюць розныя віды адукацыі.

Артыкул 15. Дашкольнае выхаванне і навучанне

Мэтай дашкольнага выхавання і навучання сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца развіццё натуральнага жадання дзяцей вучыцца, імкненне спазнаваць свет, спрыянне фізічнаму і духоўнаму развіццю дзіцяці.

Вядучая роля ў дашкольным выхаванні дзяцей належыць сям'і.

У дзіцячых дашкольных установах рэспублікі забяспечваецца выхаванне дзяцей праз іх далучэнне да беларускай мовы, культуры, традыцый беларускага народа, культур іншых нацыянальных супольнасцей рэспублікі.

З улікам патрэб сям'і і грамадства ствараюцца дзіцячыя яслі, сады, яслі-сады з кароткачасовым, дзённым, сутачным знаходжаннем дзяцей, дзіцячыя ўстановы сямейнага тыпу, а таксама ўстановы інтэрнатнага тыпу рознага профілю.

Дзяржаўныя органы, прадпрыемствы, грамадскія аб'яднанні і асобныя грамадзяне аказваюць матэрыяльную і псіхолага-педагагічную дапамогу сям'і ў выхаванні дзяцей.

Артыкул 16. Агульная сярэдняя адукацыя

Агульная сярэдняя адукацыя з'яўляецца асноўным звяном у сістэме бесперапыннай адукацыі і мае на мэце развіццё разнастайных творчых здольнасцей асобы праз авалоданне сістэмай ведаў з галоўных сфер жыцця, засваенне асноўных навыкаў разумовай і фізічнай працы, фарміраванне эстэтычнага густу, маральных перакананняў у спалучэнні з належным узроўнем фізічнага развіцця.

Сістэма агульнай сярэдняй адукацыі ўключае ступені: пачатковую (чатырохгадовую), базавую (дзевяцігадовую), сярэднюю (адзінаццаці-дванаццацігадовую), якія могуць існаваць асобна ці ў складзе базавай або сярэдняй школы.

Адукацыя пачынаецца з шасцігадовага ці больш позняга ўзросту з улікам медыцынскіх паказанняў і са згоды бацькоў.

Навучанне па праграме першага класа можа праводзіцца ў дзіцячых садах.

Дзяржава ў асобе сваіх адпаведных выканаўчых органаў вызначае мінімальны ўзровень патрабаванняў да зместу агульнай сярэдняй адукацыі, у тым ліку абавязковы пералік навучальных дысцыплін і мінімальны аб'ём іх выкладання.

У навучальных планах, праграмах і падручніках улічваецца разнастайнасць інтарэсаў навучэнцаў, розніца іх здольнасцей. Для задавальнення індывідуальных патрэбнасцей вучняў, развіцця іх творчых здольнасцей уводзяцца індывідуальныя праграмы, пазакласныя заняткі і факультатывы, ствараюцца школы (класы) з паглыбленым выкладаннем асобных прадметаў, гімназіі, ліцэі.

Дзеці-сіроты атрымліваюць адукацыю ў сярэдніх агульнаадукацыйных навучальных установах, створаных пры дзіцячых дамах, у тым ліку сямейнага тыпу, а таксама ў школах-інтэрнатах, якія знаходзяцца на поўным дзяржаўным забеспячэнні.

Навучанне ў базавых і сярэдніх школах завяршаецца выпускнымі экзаменамі. Па іх выніках выпускнікі базавых школ атрымліваюць пасведчанне, а сярэдніх — атэстат. Выпускнікам сярэдніх школ (гімназій, ліцэяў), якія прадэманстравалі выдатныя веды, разам з атэстатам уручаюцца залатыя або сярэбраныя медалі, лісты за поспехі ў вывучэнні асобных прадметаў.

Артыкул 17. Пазашкольнае навучанне і выхаванне

З мэтай фарміравання і больш поўнага задавальнення разнастайных індывідуальных патрэбнасцей дзяцей і падлеткаў у адукацыі, духоўным і фізічным удасканаленні, для арганізацыі іх вольнага часу і адпачынку ў дапаўненне да магчымасцей, якія прадастаўляюцца навучальнымі ўстановамі, дзяржаўныя органы, прадпрыемствы, арганізацыі, грамадскія аб'яднанні і асобныя грамадзяне ствараюць пазашкольныя ўстановы культурна-эстэтычнага, прыродазнаўча-навуковага, тэхнічнага, спартыўнага і іншых накірункаў.

Установы пазашкольнай адукацыі і выхавання карыстаюцца дзяржаўнай падтрымкай, іх дзейнасць каардынуецца органамі адукацыі.

Артыкул 18. Прафесіянальна-тэхнічная адукацыя

Прафесіянальна - тэхнічная адукацыя мае на мэце падрыхтоўку рабочых кадраў, набыццё грамадзянамі працоўных і прафесіянальных уменняў у спалучэнні з агульнай адукацыяй, духоўным і фізічным развіццём.

Прафесіянальна - тэхнічная адукацыя ажыццяўляецца на аснове агульнай сярэдняй адукацыі, на аснове базавай дзевяцігадовай адукацыі з адначасовым атрыманнем агульнай сярэдняй адукацыі або з атрыманнем толькі рабочай прафесіі.

Грамадзяне атрымліваюць прафесіянальную адукацыю ў прафесіянальна-тэхнічных вучылішчах. Прафесіянальнае навучанне можа ажыццяўляцца таксама ў навучальна-вытворчых камбінатах, цэнтрах, у іншых навучальных установах або непасрэдна на вытворчасці. Навучанне завяршаецца экзаменамі, пры паспяховай здачы якіх прысвойваецца адпаведная кваліфікацыя і выдаецца дакумент устаноўленага ўзору.

Артыкул 19. Сярэдняя спецыяльная адукацыя

Сярэдняя спецыяльная адукацыя мае на мэце падрыхтоўку спецыялістаў сярэдняга звяна: непасрэдных арганізатараў і кіраўнікоў першасных звенняў вытворчасці, памочнікаў спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі, самастойных выканаўцаў пэўнай кваліфікаванай працы, якая патрабуе не толькі прафесіянальных уменняў і навыкаў, але і адпаведнай тэарэтычнай падрыхтоўкі.

Сярэдняя спецыяльная адукацыя спалучаецца з далейшай агульнаадукацыйнай падрыхтоўкай, духоўным і фізічным развіццём навучэнцаў.

Сярэдняя спецыяльная адукацыя ажыццяўляецца ў тэхнікумах, вучылішчах, каледжах і іншых сярэдніх спецыяльных навучальных установах, у тым ліку спалучаных з навучальнымі ўстановамі іншых тыпаў (прафесіянальна-тэхнічнымі або вышэйшымі).

Сярэдняя спецыяльная адукацыя завяршаецца выпускнымі кваліфікацыйнымі экзаменамі з абаронай дыпломнага праекта, іншымі формамі выніковай атэстацыі навучэнцаў. Асобам, якія паспяхова закончылі сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову, прысвойваецца адпаведная кваліфікацыя і выдаецца дыплом устаноўленага ўзору.

Артыкул 20. Вышэйшая адукацыя

Вышэйшая адукацыя мае на мэце падрыхтоўку спецыялістаў для вытворчай і сацыяльнай сферы, якія павінны валодаць глыбокімі агульнанавуковымі і спецыяльнымі ведамі ў спалучэнні з гуманітарнай, сацыяльна-палітычнай і эканамічнай падрыхтоўкай, неабходнымі практычнымі навыкамі ў выбранай галіне дзейнасці.

Падрыхтоўка спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй ажыццяўляецца на базе агульнай сярэдняй, сярэдняй прафесіянальнай або сярэдняй спецыяльнай адукацыі ва універсітэтах, акадэміях, інстытутах і іншых навучальных установах.

Для адбору і падрыхтоўкі моладзі для навучання пры вышэйшых навучальных установах могуць стварацца ліцэі, каледжы, вучылішчы, падрыхтоўчыя аддзяленні і курсы, іншыя падраздзяленні і навучальныя ўстановы.

Падрыхтоўка ў вышэйшых навучальных установах вядзецца на базе дасягненняў сучаснай навукі і тэхнікі, ва ўмовах цеснай інтэграцыі навучальнага працэсу з навуковай, практычнай (творчай) дзейнасцю студэнтаў і выкладчыкаў. З гэтай мэтай у вышэйшых навучальных установах або пры іх ствараюцца навукова-даследчыя ўстановы, лабараторыі, навучальна-вытворчыя і даследчыя прадпрыемствы, праектныя, канструктарскія і тэхналагічныя бюро, майстэрні, іншыя прадпрыемствы і арганізацыі па профілю падрыхтоўкі спецыялістаў.

Навучанне ў вышэйшых навучальных установах заканчваецца здачай дзяржаўнага экзамену па профілю спецыяльнасці і (або) абаронай дыпломнага праекта (дыпломнай работы). Асобам, якія паспяхова завяршылі навучанне ўстаноўленага цыкла дысцыплін, па выніках атэстацыі можа прысвойвацца ступень бакалаўра і выдавацца адпаведны дакумент. Асобам, якія паспяхова закончылі вышэйшую навучальную ўстанову, прысвойваецца ступень магістра і (або) адпаведная кваліфікацыя, выдаецца дыплом устаноўленага ўзору.

Артыкул 21. Падрыхтоўка і атэстацыя навуковых і навукова-педагагічных кадраў

Падрыхтоўка і атэстацыя навуковых і навукова-педагагічных кадраў ажыццяўляецца ў вышэйшых навучальных установах, навукова-даследчых установах у адпаведнасці з палажэннем, якое зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Па выніках атэстацыі прысвойваецца кваліфікацыя даследчыка, прысуджаецца вучоная ступень і прысвойваецца вучонае званне.

Артыкул 22. Павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўка кадраў

Павышэнне кваліфікацыі прадугледжвае паглыбленне прафесіянальных ведаў і навыкаў грамадзян у адпаведнасці з патрабаваннямі навукова-тэхнічнага прагрэсу, эканамічнага і сацыяльнага развіцця, а таксама з мэтай задавальнення індывідуальных патрэбнасцей грамадзян у павышэнні сваёй прафесіянальнай падрыхтоўкі.

Перападрыхтоўка кадраў ажыццяўляецца з мэтай набыцця імі новых прафесіянальных ведаў і навыкаў, прафесій і спецыяльнасцей у сувязі з патрабаваннямі навукова-тэхнічнага прагрэсу, структурнымі зменамі ў вытворчасці і сацыяльнай сферы, на рынку працы, а таксама з улікам індывідуальных патрэбнасцей грамадзян.

Павышэнне кваліфікацыі, перападрыхтоўка ці перакваліфікацыя кадраў ва ўмовах рынку працы рэгулююцца спецыяльнымі заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь, арганізуюцца дзяржаўнымі органамі, прадпрыемствамі, установамі, арганізацыямі і ажыццяўляюцца ў дзяржаўных і іншых навучальных установах, а таксама на прадпрыемствах, у арганізацыях.

Асобам, якія паспяхова прайшлі павышэнне кваліфікацыі або перападрыхтоўку, выдаюцца дакументы ўстаноўленага ўзору.

Артыкул 23. Самастойная адукацыя грамадзян

Для задавальнення рознабаковых пазнавальных патрэбнасцей грамадзян і аказання ім дапамогі ў самастойнай адукацыі ствараюцца народныя універсітэты, школы, лекторыі, нацыянальна-культурныя і іншыя цэнтры і курсы.

Самастойная адукацыя грамадзян ажыццяўляецца пры садзейнічанні з боку бібліятэк і іншых інфармацыйных цэнтраў, грамадскіх аб'яднанняў, выдавецтваў і сродкаў масавай інфармацыі.

III. АЖЫЦЦЯЎЛЕННЕ ФУНКЦЫЙ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 24. Функцыі сістэмы адукацыі

Да функцый сістэмы адукацыі належаць:

развіццё, вызначэнне, арганізацыя і падтрымка дзейнасці па забеспячэнню адукацыі для насельніцтва рэспублікі ў адпаведнасці з яе патрэбамі;

распрацоўка базавых навучальных планаў і праграм, працэдура ацэнкі і вызначэння агульных накірункаў ужывання метадаў навучання;

выданне навучальных і метадычных дапаможнікаў, неабходных даведачных матэрыялаў;

развіццё сродкаў адукацыі, якія спрыяюць фарміраванню рознабакова развітай асобы вучня;

пастаяннае развіццё даследаванняў, якія садзейнічаюць прагрэсу ў галіне адукацыі, пашырэнне сродкаў і прыёмаў навуковых даследаванняў;

развіццё і пашырэнне сферы культурнай дзейнасці ў розных яе праявах;

выдача пасведчанняў, атэстатаў, дыпломаў аб адукацыі, дакументаў аб прысваенні вучоных ступеняў і званняў;

пацвярджэнне сапраўднасці і вызначэнне эквівалентнасці розных курсаў навучання;

выдача і скасаванне дазволу або дамовы (сертыфікату) на прыватную адукацыйную дзейнасць ці на адкрыццё недзяржаўных навучальна-выхаваўчых устаноў;

выдача або скасаванне афіцыяльнага прызнання пасведчанняў, атэстатаў, дыпломаў, якія ўручаюцца прыватным асобам;

ажыццяўленне любой іншай дзейнасці, якую з гэтымі мэтамі вызначае дадзены Закон і іншыя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 25. Статус устаноў сістэмы адукацыі

Вышэйшыя, сярэднія спецыяльныя, вышэйшыя прафесіянальныя навучальныя ўстановы, ліцэі, гімназіі, рэспубліканскія ўстановы і арганізацыі сістэмы адукацыі незалежна ад іх падпарадкаванасці і формаў уласнасці маюць статус юрыдычнай асобы і карыстаюцца правамі ў адпаведнасці са статутам, які рэгіструецца ва ўстаноўленым парадку Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Статус агульнаадукацыйных школ, прафесіянальна-тэхнічных навучальных устаноў, дашкольных і іншых устаноў сістэмы адукацыі вызначаецца палажэннем аб іх, зацверджаным Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Іх статуты рэгіструюцца адпаведнымі органамі адукацыі.

Статус недзяржаўных навучальна-выхаваўчых устаноў (грамадскіх, кааператыўных, прыватных) вызначаецца адпаведнымі органамі адукацыі, якія ва ўстаноўленым парадку прымаюць рашэнне аб адкрыцці гэтых навучальна-выхаваўчых устаноў і іх адпаведнасці ўзроўню дзяржаўных патрабаванняў да адукацыі і выхавання.

Артыкул 26. Дзяржаўна-грамадскае кіраванне сістэмай адукацыі

Кіраванне сістэмай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь мае дзяржаўна-грамадскі характар.

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь у сферы адукацыі ажыццяўляе наступныя функцыі:

вызначае дзяржаўныя патрабаванні да адукацыі, устанаўлівае парадак кантролю за іх забеспячэннем;

зацвярджае прыкладныя палажэнні аб навучальных установах і арганізацыях адукацыі, вызначае парадак іх стварэння, рэарганізацыі і ліквідацыі, парадак рэгістрацыі статутаў у органах адукацыі;

зацвярджае ўзоры дакументаў аб адукацыі і парадак іх выдання;

вызначае парадак фінансавання, матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння і справаздачнасці навучальных устаноў і арганізацыі адукацыі, парадак аплаты працы іх работнікаў, нормы і парадак сацыяльнай абароны вучняў, навучэнцаў і студэнтаў, іншых катэгорый тых, хто навучаецца, і работнікаў сістэмы адукацыі.

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь:

забяспечвае правядзенне дзяржаўнай палітыкі і ажыццяўляе дзяржаўны кантроль у галіне адукацыі;

зацвярджае тыпавыя навучальныя планы і патрабаванні да агульнаадукацыйнай і прафесіянальнай падрыхтоўкі, арганізуе падрыхтоўку і выданне падручнікаў, навучальных дапаможнікаў і навучальна-метадычных матэрыялаў;

вызначае нарматывы фінансавання і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння навучальных устаноў і ўстаноў адукацыі ў межах выдзеленых бюджэтных асігнаванняў і рэсурсаў;

стварае, рэарганізуе і ліквідуе навучальныя ўстановы і ўстановы адукацыі рэспубліканскага падпарадкавання, рэгіструе іх статуты;

вырашае пытанні экстэрнатнай падрыхтоўкі ў ВНУ і сярэдніх спецыяльных навучальных установах;

ажыццяўляе навучальна-метадычнае кіраўніцтва і каардынацыю дзейнасці ўсіх навучальных устаноў і ўстаноў адукацыі на тэрыторыі рэспублікі.

Мясцовыя Саветы народных дэпутатаў і іх выканаўчыя органы:

забяспечваюць развіццё адукацыі з улікам нацыянальных асаблівасцей рэгіёнаў, перспектыў іх сацыяльна-эканамічнага развіцця; вызначаюць памеры і структуру падрыхтоўкі рабочых кадраў і спецыялістаў;

ствараюць, рэарганізуюць і ліквідуюць ва ўстаноўленым парадку навучальныя і іншыя ўстановы адукацыі, рэгіструюць іх статуты;

у межах сваіх паўнамоцтваў вызначаюць памеры фінансавання, умовы аплаты працы, падатковыя льготы для навучальных устаноў і ўстаноў адукацыі на сваёй тэрыторыі;

забяспечваюць сумесна з органамі кіравання адукацыяй, кіраўніцтвам навучальных устаноў, грамадскімі саветамі па адукацыі вырашэнне сацыяльных пытанняў работнікаў адукацыі, вучняў, навучэнцаў і студэнтаў;

вырашаюць пытанні агульнаадукацыйнай экстэрнатнай падрыхтоўкі.

З мэтай дэмакратызацыі кіравання адукацыяй з улікам інтарэсаў грамадзян могуць стварацца грамадскія саветы (рады), саюзы і асацыяцыі, якія аб'ядноўваюць прадстаўнікоў грамадзян, работнікаў адукацыі, прадпрыемстваў і арганізацый па тэрытарыяльных, прафесіянальных або іншых прынцыпах. Іх дзейнасць ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, заканадаўствам аб адукацыі і аб грамадскіх аб'яднаннях.

Артыкул 27. Кіраванне навучальнымі ўстановамі і ўстановамі сістэмы адукацыі

Кіраванне навучальнымі ўстановамі, установамі сістэмы адукацыі ажыццяўляецца ў адпаведнасці з іх статутам на аснове шырокага ўдзелу педагагічных работнікаў, навучэнцаў, студэнтаў, супрацоўнікаў, бацькоў, прадстаўнікоў грамадскасці.

Навучальныя ўстановы, установы сістэмы адукацыі самастойныя ў вырашэнні пытанняў арганізацыі навучальнага працэсу, фінансава-гаспадарчых і іншых відаў дзейнасці пры захаванні дзяржаўных інтарэсаў і патрабаванняў да адукацыі, забеспячэнні правоў вучняў, навучэнцаў і студэнтаў, педагагічных і іншых работнікаў у адпаведнасці з заканадаўствам.

Дзяржаўныя органы могуць умешвацца ў дзейнасць навучальных устаноў і ўстаноў адукацыі толькі пры ўмове, што гэта дзейнасць уступае ў супярэчнасць з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, дзеючым заканадаўствам, прынцыпамі дзяржаўнай палітыкі ў галіне адукацыі, статутамі гэтых навучальных устаноў.

Асобы, якія ажыццяўляюць кіраванне органамі адукацыі і адукацыйнымі ўстановамі, у сваёй службовай дзейнасці кіруюцца толькі патрабаваннямі Закона і не звязаны з рашэннямі палітычных партый і іншых аб'яднанняў, што маюць палітычныя мэты.

Артыкул 28. Змест адукацыі і арганізацыя навучальнага працэсу

Змест адукацыі і формы кантролю ведаў вызначаюцца навучальнымі планамі і праграмамі, распрацаванымі ў адпаведнасці з палажэннем аб навучальных установах, дзяржаўнымі патрабаваннямі да адукацыі і з улікам рэгіянальнай і нацыянальнай спецыфікі.

Светапоглядная падрыхтоўка вучняў і студэнтаў ажыццяўляецца з улікам разнастайнасці ідэалагічных канцэпцый сусветнай грамадскай практыкі і права кожнага на ўласныя думкі, ацэнкі, меркаванні.

З мэтай удасканалення зместу адукацыі і арганізацыі навучальнага працэсу з улікам дасягненняў педагагічнай навукі і практыкі ствараюцца навуковыя і метадычныя ўстановы.

Навучанне можа праводзіцца па дзённай, вячэрняй або завочнай форме, у спалучэнні гэтых формаў, а таксама па індывідуальных планах у любой выбранай форме навучання.

Дазваляецца атрыманне агульнай сярэдняй і спецыяльнай гуманітарнай адукацыі экстэрнам.

Прыём у дзяржаўныя навучальныя ўстановы, акрамя базавай школы, ажыццяўляецца ў адпаведнасці з правіламі, якія вызначаюцца самімі навучальнымі ўстановамі на аснове дзяржаўных патрабаванняў да адукацыі і палажэнняў аб гэтых навучальных установах.

Прыём у недзяржаўныя навучальныя ўстановы ажыццяўляецца ў адпаведнасці з правіламі, якія вызначаюцца самімі навучальнымі ўстановамі на аснове палажэнняў аб іх.

Для асоб, якія скончылі прафесіянальна-тэхнічную або сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову, могуць быць вызначаны скарочаныя тэрміны далейшага навучання па адпаведнаму профілю.

Парадак арганізацыі навучальнага працэсу вызначаецца навучальнай установай самастойна, у адпаведнасці са статутам.

Прыцягненне навучэнцаў і студэнтаў да работ, не звязаных з навучальным працэсам, дазваляецца толькі па рашэнню савета (рады) навучальнай установы, калі іншае не прадугледжана законамі Рэспублікі Беларусь. Пры гэтым дапускаецца падаўжэнне тэрміну навучання, а дзяржаўныя органы, а таксама прадпрыемствы і арганізацыі, у інтарэсах якіх перапыняецца навучальны працэс, кампенсуюць дадатковыя затраты на навучанне.

Артыкул 29. Рэгуляванне адукацыі, якую ажыццяўляюць недзяржаўныя навучальныя ўстановы

Недзяржаўныя навучальныя ўстановы могуць ажыццяўляць адукацыю любой ступені і тыпу. Каб арганізаванае імі навучанне мела законную сілу, яны павінны атрымаць дазвол Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь і выконваць палажэнні гэтага Закона. Пры паспяховым ажыццяўленні навучальнай дзейнасці яны могуць атрымліваць дзяржаўную датацыю.

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь абавязана даць такі дазвол пры ўмове, што недзяржаўныя навучальныя ўстановы гатовы выконваць наступныя патрабаванні:

узгадняць сваю дзейнасць і навучанне з палажэннямі артыкула 4 гэтага Закона;

прытрымлівацца планаў і праграм у межах мінімуму, вызначанага Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь;

ажыццяўляць выкладанне вучэбных дысцыплін з дапамогай персаналу, які мае адпаведную прафесіянальную падрыхтоўку;

праводзіць навучальны працэс у адпаведных памяшканнях з неабходным абсталяваннем, якія задавальняюць гігіенічным і педагагічным патрабаванням;

садзейнічаць ажыццяўленню кантролю ў галіне адукацыі дзяржаўнымі органамі, якія маюць на гэта паўнамоцтвы;

выконваць вызначаныя дзяржавай патрабаванні неабходных сацыяльных гарантый для навучэнцаў або студэнтаў.

IV. ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ Ў СФЕРЫ АДУКАЦЫІ

Артыкул 30. Правы навучэнцаў, студэнтаў, іншых катэгорый тых, хто вучыцца

Навучэнцы сярэдніх, студэнты вышэйшых навучальных устаноў маюць наступныя правы:

выбару профілю і формаў навучання, уключаючы навучанне па індывідуальных планах;

здачы экзаменаў экстэрнам;

бясплатнага ў дзяржаўных навучальных установах карыстання падручнікамі і навучальнымі дапаможнікамі, іншай літаратурай, неабходнай для навучання;

бясплатнага ў дзяржаўных навучальных установах карыстання ў працэсе навучання навучальна-вытворчай, навуковай і культурна-спартыўнай базай навучальнай установы;

на бяспечныя ўмовы і ахову здароўя ў працэсе навучання;

на льготныя ўмовы харчавання, медыцынскага абслугоўвання, праезду на дзяржаўным транспарце;

на ўдзел у органах самакіравання навучальнай установы і абскарджванне ў іх дзеянняў выкладчыкаў і адміністрацыі;

на заахвочванне і ўзнагароджанне за поспехі ў вучобе, навукова-вытворчай дзейнасці, на льготы для падаўжэння адукацыі.

Іншагароднія студэнты і навучэнцы маюць права на месца ў інтэрнаце ці на дзяржаўныя датацыі пры найме жылля ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Студэнты вышэйшых і навучэнцы сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, якія паспяхова вучацца без адрыву ад вытворчасці, у сувязі з навучаннем маюць права на дадатковы аплачваемы адпачынак па месцы работы, скарочаны рабочы тыдзень і іншыя льготы, прадугледжаныя заканадаўствам.

Студэнты вышэйшых, навучэнцы сярэдніх спецыяльных і прафесіянальна-тэхнічных навучальных устаноў дзённай формы навучання, якія паспяхова вучацца, маюць права на гарантаваны ўзровень стыпендыяльнага забеспячэння. Тым, хто вучыцца на «добра» і «выдатна», выплачваецца стыпендыя ў павышаным памеры.

Навучэнцам прафесіянальна-тэхнічных і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, слухачам падрыхтоўчых аддзяленняў, студэнтам, якія навучаюцца з адрывам ад вытворчасці, даецца адтэрміноўка ад прызыву на вайсковую (альтэрнатыўную) службу на ўвесь тэрмін навучання.

Студэнты вышэйшых і навучэнцы сярэдніх спецыяльных і прафесіянальна-тэхнічных навучальных устаноў маюць права заключаць кантракты з прадпрыемствамі і арганізацыямі ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. У кантрактах могуць прадугледжвацца частковая або поўная аплата кошту падрыхтоўкі, выплата стыпендый, у тым ліку ў павышаным памеры, прадастаўленне крэдытаў, канкрэтнага месца работы, жылля і іншыя ўмовы, а таксама абавязацельствы студэнтаў або навучэнцаў.

Вучні сельскіх школ забяспечваюцца бясплатнымі інтэрнатамі і бясплатным падвозам да месца вучобы ў адпаведнасці з парадкам, які вызначаецца мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў.

Дзеці-сіроты, дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў, дзеці з малазабяспечаных сем'яў, дзеці, што пражываюць у зонах санітарна-медыцынскага кантролю (або адселеныя з гэтых зон), дзеці-інваліды і тыя, хто мае недахопы развіцця, карыстаюцца дадатковымі льготамі ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Правы іншых катэгорый тых, хто вучыцца, вызначаюцца палажэннямі аб навучальных установах (іх статутамі), адпаведнымі заканадаўчымі і іншымі актамі з улікам вызначаных у гэтым артыкуле норм сацыяльнай аховы.

Артыкул 31. Абавязкі навучэнцаў, студэнтаў, іншых катэгорый тых, хто вучыцца

Навучэнцы сярэдніх, студэнты вышэйшых навучальных устаноў, іншыя катэгорыі тых, хто вучыцца, абавязаны паважаць годнасць настаўнікаў і выкладчыкаў, авалодваць трывалымі ведамі і практычнымі навыкамі ў адпаведнасці з устаноўленымі патрабаваннямі, прытрымлівацца правілаў унутранага распарадку, выконваць іншыя патрабаванні, прадугледжаныя заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і статутам навучальнай установы.

Артыкул 32. Правы і абавязкі бацькоў і асоб, якія іх замяшчаюць

Бацькі і асобы, якія іх замяшчаюць, маюць права:

выбіраць дашкольныя ўстановы, пачатковую і базавую школы з улікам жадання, індывідуальных схільнасцей і асаблівасцей дзіцяці;

патрабаваць ад кіраўніцтва і педагагічных работнікаў стварэння належных умоў утрымання і харчавання дзяцей у дашкольных установах і сярэдніх навучальных установах, паўнацэннай адукацыі і выхавання ў адпаведнасці з індывідуальнымі асаблівасцямі і здольнасцямі дзяцей, паважлівых адносін да асобы дзіцяці;

прымаць удзел у абмеркаванні пытанняў навучання і выхавання дзяцей, правядзенні пазанавучальнай выхаваўчай работы.

Бацькі і асобы, якія іх замяшчаюць, нясуць адказнасць за выхаванне дзяцей. Яны абавязаны:

паважаць годнасць дзіцяці;

садзейнічаць паўнацэннаму развіццю дзіцяці;

забяспечваць атрыманне дзіцем базавай адукацыі;

ствараць неабходныя ўмовы для вучобы і адпачынку, умацоўваць здароўе дзіцяці.

Артыкул 33. Педагагічныя работнікі

Педагагічную работу ў навучальных установах і ўстановах сістэмы адукацыі ў якасці настаўнікаў, выкладчыкаў, выхавацеляў, майстроў вытворчага навучання і іншых педагагічных (навукова-педагагічных) работнікаў вядуць асобы, якія маюць адпаведную прафесіянальна-педагагічную падрыхтоўку і маральныя якасці.

Падрыхтоўка педагагічных кадраў ажыццяўляецца ў вышэйшых, а па асобных спецыяльнасцях і ў сярэдніх спецыяльных навучальных установах, пералік якіх вызначаецца Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Парадак падрыхтоўкі і перыядычнай атэстацыі педагагічных кадраў вызначаецца Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Заняцце пасад прафесарска-выкладчыцкага саставу ў вышэйшых навучальных установах праводзіцца на конкурснай або кантрактнай аснове. Конкурсная або кантрактная сістэма прыёму педагагічных работнікаў можа прымяняцца і ў іншых навучальных установах.

Працоўныя спрэчкі педагагічных работнікаў разглядаюцца ў парадку, устаноўленым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 34. Правы педагагічных работнікаў

Педагагічныя работнікі маюць права на:

забеспячэнне ўмоў сваёй прафесіянальнай дзейнасці;

творчую ініцыятыву;

абарону гонару і прафесіянальнай годнасці;

удзел у органах кіравання навучальнай установай і ў грамадскіх органах кіравання адукацыяй;

удзел у выбранні кіраўнікоў і кіруючых органаў навучальнай установы і на выбранне ў іх састаў;

гарантаваны ўзровень аплаты працы з рэгулярнай карэкціроўкай у адпаведнасці са змяненнем індэкса цэн і дыферэнцыраваную аплату ў залежнасці ад кваліфікацыі і вынікаў педагагічнай дзейнасці. Сярэдняя стаўка заработнай платы педагагічных работнікаў устанаўліваецца не ніжэй сярэдняй заработнай платы служачых у прамысловасці, а прафесарска-выкладчыцкага саставу вышэйшых навучальных устаноў — як мінімум у паўтара раза вышэй гэтага ўзроўню;

больш працяглы адпачынак, ільготы ў прадастаўленні жылля, у медыцынскім аблугоўванні, аздараўленні і пенсіённым забеспячэнні;

ільготнае забеспячэнне навучальна-метадычнай і навуковай літаратурай.

Педагагічныя работнікі ў сельскай мясцовасці і рабочых пасёлках карыстаюцца бясплатна жылой плошчай, ацяпленнем і асвятленнем.

Педагагічныя работнікі маюць права на матэрыяльнае і маральнае заахвочванне за поспехі ў педагагічнай дзейнасці і выхаванні падрастаючага пакалення, на ўзнагароджанне ордэнамі і медалямі, на прысваенне ганаровых званняў.

Артыкул 35. Абавязкі педагагічных работнікаў

Педагагічныя работнікі абавязаны:

пастаянна ўдасканальваць свае прафесіянальныя веды і педагагічнае майстэрства;

праводзіць навучанне і выхаванне на высокім прафесіянальным узроўні, у духу нацыянальных традыцый беларускага народа, выхоўваць павагу да нацыянальнай годнасці іншых народаў;

паважаць гонар і годнасць навучэнцаў і студэнтаў, выхоўваць іх у духу гуманізму, грамадзянскасці і павагі да працы і закона;

валодаць высокімі маральнымі якасцямі;

устрымлівацца ад выкарыстання навучальнага працэсу, свайго становішча ў адносінах да навучэнцаў і студэнтаў у палітычных мэтах або для падахвочвання да дзеянняў, якія супярэчаць Канстытуцыі і законам Рэспублікі Беларусь.

Іншыя абавязкі педагагічных работнікаў вызначаюцца статутамі навучальных устаноў.

V. МАТЭРЫЯЛЬНАЯ БАЗА І ФІНАНСАВАННЕ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ

Артыкул 36. Матэрыяльная база сістэмы адукацыі

Матэрыяльную базу сістэмы адукацыі складаюць зямля, будынкі, збудаванні, машыны і абсталяванне, транспартныя сродкі і іншая маёмасць, якая выкарыстоўваецца для навучання, выхавання і аздараўлення, для вырашэння іншых задач у сферы адукацыі.

Матэрыяльная база можа быць уласнасцю навучальных устаноў або выкарыстоўвацца імі на правах арэнды або на іншых умовах. Аб'екты, што складаюць матэрыяльную базу сістэмы адукацыі, прадпрыемствы і арганізацыі, якія развіваюць яе матэрыяльную і сацыяльную базу і якія забяспечваюць вытворчую практыку і навучанне, падлягаюць ільготнаму падаткаабкладанню або цалкам вызваляюцца ад падатку згодна з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Дзяржаўныя органы, прадпрыемствы і арганізацыі, а таксама навучальныя ўстановы і ўстановы адукацыі забяспечваюць абнаўленне і развіццё матэрыяльнай базы з улікам узрастаючых патрабаванняў да ўзроўню і якасці адукацыі. Для гэтай мэты навучальным установам і ўстановам адукацыі выдаткоўваюцца неабходныя матэрыяльная рэсурсы і капітальныя ўкладанні ў форме дзяржаўнага заказу, на льготных умовах перадаюцца зямля, будынкі, збудаванні, абсталяванне, матэрыялы.

Забараняюцца дзеянні, якія прыводзяць да скарачэння або пагаршэння матэрыяльнай базы сістэмы адукацыі.

Артыкул 37. Фінансаванне сістэмы адукацыі

Дзяржаўныя ўстановы сістэмы адукацыі фінансуюцца з дзяржаўных або іншых сродкаў. Асноўнай крыніцай фінансавання дзяржаўных устаноў сістэмы адукацыі з'яўляюцца сродкі, якія выдаткоўваюцца з дзяржаўнага бюджэту ў адпаведнасці з законам аб дзяржаўным бюджэце і ў парадку, прадугледжаным спецыяльнымі актамі Урада Рэспублікі Беларусь, і сродкі мясцовых бюджэтаў. Пры гэтым развіццё сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь дзеля захавання і памнажэння інтэлектуальнага патэнцыялу рэспублікі забяспечваецца дзяржаўным фінансаваннем у памеры не менш 10 працэнтаў ад нацыянальнага даходу Рэспублікі Беларусь з магчымасцю павелічэння за кошт звышпланавых сродкаў бюджэту.

Іншымі сродкамі ўстаноў адукацыі з'яўляюцца даходы ад платных паслуг, вытворчай і навуковай дзейнасці, дагаворныя ці кантрактныя сумы за падрыхтоўку кадраў, узносы прадпрыемстваў, фундатараў і грамадзян. Пазабюджэтныя сродкі могуць аб'ядноўвацца ў рэспубліканскія і мясцовыя фонды фінансавання адукацыі. Размеркаванне сродкаў рэспубліканскіх і мясцовых фондаў фінансавання адукацыі ажыццяўляецца ў парадку, які вызначаецца палажэннямі аб фондах, што зацвярджаюцца адпаведна Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь і мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў.

У дзяржаўных навучальных установах збіранне платы з навучэнцаў і студэнтаў за навучанне (акрамя дадатковых відаў), за іншыя паслугі навучальнай установы, якія аплачваюцца з дзяржаўнага бюджэту, не дазваляецца. Дапускаецца ўвядзенне платы за паўторнае навучанне, атрыманне другой або дадатковай спецыяльнасці ці адукацыі ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Фундаментальныя і пошукавыя навуковыя даследаванні, даследаванні ў галіне адукацыі і выхавання, гуманітарных і сацыяльных навук, а таксама важнейшыя распрацоўкі ў інтарэсах навукова-тэхнічнага і эканамічнага прагрэсу рэспублікі на конкурснай аснове фінансуюцца з дзяржаўнага бюджэту.

VI. СУПРАЦОЎНІЦТВА І МІЖНАРОДНЫЯ СУВЯЗІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ У ГАЛІНЕ АДУКАЦЫІ

Артыкул 38. Супрацоўніцтва ў галіне адукацыі

Рэспубліка Беларусь у сваёй дзейнасці ў сферы адукацыі забяспечвае выкананне ўсіх узятых на сябе абавязацельстваў у межах міждзяржаўных пагадненняў у часткі:

вызначэння патрабаванняў да ўзроўню адукацыі як асновы ўзаемнага прызнання дакументаў аб адукацыі;

садзейнічання развіццю двух- і шматбаковых сувязей навучальных устаноў і ўстаноў адукацыі;

выпрацоўкі асноў сацыяльнай палітыкі ў адносінах да работнікаў адукацыі і тых, хто вучыцца;

падрыхтоўкі спецыялістаў і правядзення навуковых даследаванняў.

Артыкул 39. Міжнароднае супрацоўніцтва

Рэспубліка Беларусь, якая з'яўляецца членам ААН, ЮНЕСКО і іншых міжнародных арганізацый, ажыццяўляе міжнародную дзейнасць у галіне адукацыі і спрые развіццю міжнароднага адукацыйнага супольніцтва.

Органы кіравання адукацыяй, навучальныя ўстановы і ўстановы сістэмы адукацыі ўдзельнічаюць у міжнародным супрацоўніцтве па праблемах адукацыі, падрыхтоўкі навучэнцаў, студэнтаў і спецыялістаў, маюць права ўстанаўліваць прамыя сувязі з замежнымі і і міжнароднымі ўстановамі і арганізацыямі адукацыі, уключаючы накіраванне ў іх на падставах узаемнай згоды навучэнцаў, студэнтаў, выкладчыкаў, супрацоўнікаў для навучання і стажыровак, ствараць сумесныя навучальныя ўстановы і прадпрыемствы.

Міжнародная дзейнасць органаў кіравання адукацыяй, навучальных устаноў і прадпрыемстваў сістэмы адукацыі ажыццяўляецца ва ўстаноўленым парадку.

Рэспубліка Беларусь забяспечвае адпаведнасць дакументаў аб адукацыі прынятым міжнародным нормам.

Артыкул 40. Дзеянне міжнародных актаў і пагадненняў аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь

Калі прымяненне гэтага Закона або яго асобных нормаў уваходзіць у супярэчнасць з нормамі міжнародных актаў і пагадненняў, ратыфікаваных Рэспублікай Беларусь, прыярытэт маюць апошнія.

Артыкул 41. Знешнеэканамічная дзейнасць

Навучальныя ўстановы, установы і прадпрыемствы сістэмы адукацыі, якія маюць статус юрыдычнай асобы, ва ўстаноўленым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь парадку валодаюць правам знешнеэканамічнай дзейнасці, заключэння пагадненняў і кантрактаў з замежнымі партнёрамі, адкрыцця валютнага рахунку. Заробленыя валютныя сродкі застаюцца ў распараджэнні ўстаноў адукацыі.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

29 кастрычніка 1991 года, гор. Мінск.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

МІНСК

ПРАЎДА АБ ГОРКАЙ ТРАВЕ

МІНСК. (У. Цасюк). Завяршыўся Усесаюзны фестываль аматарскіх фільмаў, якія праходзіў пад дэвізам «Чалавек і свет: гуманнасць, духоўнасць, міласэрнасць, экалогія». Арганізатарам фестывалю стаў Цэнтральны камітэт таварыства Чырвонага Крыжа Рэспублікі Беларусь.

— У фестывалі прынялі ўдзел кінааматары з розных рэгіёнаў краіны,— расказвае намеснік старшыні ЦК ТЧК рэспублікі Зінаіда Паўловіч. — На суд журы было прадстаўлена 45 аматарскіх фільмаў. У парадку ўдакладнення дадам, што нават з далёкай Рэспублікі Комі прыехалі ў Мінск кінааматары пасптаць свайго шчасця. А яно ўсміхнулася рэжысёру Мікалаю Назарэнку з кінавідэааб'яднання «Кіеўшчына» за фільм «Праўда аб траве горкай». У карціне закрануты праблемы Чарнобыля.

Галоўны прыз фестывалю быў уручаны кіеўскаму аўтару. Унушальна выглядала праграма Літоўскага саюза непрафесіянальных кінематаграфістаў, якая ўсебакова адпавядала дэвізу фестывалю, а работа «У пошуках раўнавагі» (аўтары — Д. Грыголе і В. Грыгаліс) удастоена спецыяльнага прыза Фонду міласэрнасці і здароўя Рэспублікі Беларусь.

НА БОГА — З АБРЭЗАМ

КАРМА. У мясцовы райаддзел міліцыі прыбегла ўстрывожаная служка малітоўнага дома вёскі Старая Зенькавіна З. Навасельцава. Яна заявіла, што позна вечарам у дом заявіліся двое незнаёмых, адзін з якіх быў у масцы... Фантамаса. Пагражаючы ёй агнястрэльнай зброяй, яны ўкінулі ў мяшкі дзевяць старадаўніх абразоў, некалькі крыжоў і накіраваліся да сваёй машыны. Калі жанчына ў роспачы ўсклікнула: «Пабойцеся Бога!» той, што быў у масцы, сказаў: «Бачыш, Мікола Угоднік і той маўчыць, табе таксама раім...»

Пошукі рабаўнікоў пакуль працягваюцца.

«РАДЫЁЛАГ»-МЕЛАМАН

РАГАЧОЎСКІ РАЁН (**У. Пернікаў**). У той час, як людзі занепакоены ўзроўнем радыяцыі на сваіх агародах, пабудовах, гэтым карыстаюцца асобныя жулікі.

Так, у пасёлку Ільіч з'явіўся нейкі малады чалавек з дазіметрам. Хадзіў па вуліцах, рабіў замеры радыяцыйнага фона ў доме эканаміста саўгаса «Бальшавік» В. Емяльянава, нешта запісваў у блакнот, доўга цмокаў языком і ў заключэнне папрасіў прынесці ў хату для праверкі агародніну і садавіну, што знаходзіліся ў склепе. Праз некалькі гадзін пасля заканчэння «абследавання» гаспадар выявіў прапажу свайго японскага магнітафона.

ГЭТА Ж ЭЛЕМЕНТАРНА!

МІНСК. Пакінуты пад дыванчыкам ключ выкарыстаў злаўмыснік, які абакраў кватэру, размешчаную ў доме па Старавіленскаму тракту. Гаспадар кватэры «пазбавіўся» трох футравых шапак, магнітафона і касет да яго, дзвюх пар абутку і 7 бутэлек спіртнога.

Яшчэ раз папярэджваем: не пакідайце ключы пад дыванчыкамі, у паштовых скрынках і г. д.

● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ●

БЕРАЖЫЦЕ ЛЫЖКІ — НАША БАГАЦЦЕ!

МАГІЛЁЎ. (А. Гаршкоў). Іншым разам і «траяка» не хапае, каб паесці нават у студэнцкай сталоўцы. Ну, а калі ўжо ідзеш у сталовую № 20, што ў цэнтры горада, дык бяры рублёў дзесяць.

І не сказаць, каб тут шыкоўныя справы падавалі ці абслугоўвалі на ўзроўні з усялякімі там «прабачце» ці «калі ласка». Проста ў гэтай сталоўцы лыжкі і відэльцы выдаюць пад грашовы заклад! Цягнуць наведвальнікі лыжкі, відэльцы, а найбольш «ахайныя» дык і посуд пасля сябе не пакідаюць.

Калі з былых 5.000 алюмініевых лыжак-відэльцаў у кастрычніку ўжо амаль нічога не засталося, а на замену далі прыборы з нержавеючай сталі, работнікі кропкі засумавалі: калі ўжо алюміній выносяць за мілую душу, то што з гэтымі дэфіцытамі будзе? Таму і закладную цану ім вызначылі рыначную: за абедзенны пракат лыжкі — 3 рублі, а жадаеце з відэльцам — «пяцёрачку», калі ласка.

Як кажуць, і я там быў, мёд-піва піў. Чаргі, праўда, не было, і мне хапіла алюмініевых лыжкі і відэльца.

Гледзячы на нязменны плакат з хлебным караваем, з горыччу сам сабе пажартаваў: «Беражыце лыжкі! Лыжкі — наша багацце!»

«МОРА» НА СЦЕНЦЫ

Больш пятнаццаці відаў плітачных набораў выпускае цэх па вырабу пліткі ў калгасе «Рассвет» імя К. П. Арлоўскага. Тут можна заказаць нацюрморт, марскі пейзаж і іншыя кампазіцыі. Па жаданню заказчыка і малюнак, і размер пліткі могуць быць зменены.

Штомесяц цэх выпускае да 10 тысяч плітачных набораў, якія карыстаюцца вялікім попытам у спажыўцоў.

На здымку: мастакі цэха пліткі Святлана **КАНЦЭДАЙЛАВА** і Ірына **КНІГА** дэманструюць сваю прадукцыю.

Фота Сяргея ЖАЛУДОВІЧА. (БЕЛТА).

НАШ КАЛЯНДАР

МАХАІЛ і ГАЎРЫЛА адзначаць сёння свае імяніны.

У народным календары сёння Міхайла (Міхайлаў дзень) — апошняе свята года. Міхайла лічыцца абаронцам ад грому. «Міхайла мы святкуем, каб гром не біў нас: не сячом ні тапаром, ні нажом, ні красён не тчом...» — так кажуць у Калінкавіцкім раёне. У мінулым у гэты дзень людзі ўважліва сачылі за надвор'ем: калі на сцёках з'яўляўся лёд, то лічылася, што пчаляры будуць з мёдам. Існавала такая традыцыя: да Міхайлава дня трэба было выткаць першыя кросны, другія — у Піліпаўку, трэція — на Мясаед, чацвёртыя — у пост. На гэты дзень заўсёды было пацяпленне, т. зв. Міхайлавы адлігі: «З Міхайлы зіма не стаіць, зямля не мерзне» або «На Міхайлу раздарожжа — аж да зімовага Міколы шляху не будзе».

А з падзей грамадска-палітычнага жыцця трэба адзначыць адкрыццё ў гэты дзень 65 гадоў назад (1926 год) у Віцебску Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа.

Выпуск падрыхтавалі: І. КАРНЕЙ, А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ, І. ШЧУЧЭНКА.

Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

НА РЭЙДЗЕ БАЧУ БЕЛ-ЧЫРВОНА-БЕЛЫ СЦЯГ...

Мы сустрэліся ў калідоры рэдакцыі. Чалавек з валявым тварам у форме капітана далёкага плавання прывітаўся і сказаў, што хоча падзяліцца з чытачамі сваёй прапановай. Як далей высветлілася ў гутарцы з капітанам-дырэктарам крабаперапрацоўчага судна «Таманга», якое належыць сумеснаму савецка-японскаму прадпрыемству «Соніка», Міхаілам Ігнатавічам Саўчанкам, прапанова гэта можа рэзка змяніць нашы ўяўленні аб роднай рэспубліцы як традыцыйна не марской дзяржаве. М. Саўчанка — за стварэнне беларускага марскога флоту.

Родам ён з вёскі Скачыхі, што на Віцебшчыне. Нарадзіўся там у трыццаць дзявятым годзе. Пасля вайны, пакінуўшы родныя мясціны, паступіў вучыцца ў Калінінградскае мараходнае вучылішча і вось ужо больш трыццаці гадоў непарушна звязаны з морам. Аднак пра родную Беларусь не забываў ніколі. Тут заставалася сям'я (жонка і двое дзяцей жывуць у Мінску), тут вучыўся на юрфаку БДУ, абараніў кандыдацкую дысертацыю па міжнароднаму марскому праву. Што яшчэ? Тройчы тануў, гарэў на моры, аднак выжыў. Удзячны лёсу за тое, што дазволіў навуку чалавечай самаахвярнасці, сяброўства і шчырасці прайсці ў маладыя гады. У дваццаць самастойна выйшаў у рэйс трэцім памочнікам капітана буйнога судна. У дваццаць сем падобнае судна ў якасці капітана ўзначаліў сам. Добра ведае Афрыку. На ўласныя вочы даводзілася бачыць, як мы «экспартавалі» туды сацыялізм і колькі гэта нам каштавала.

— Што прымусіла вас звярнуцца да грамадскасці рэспублікі і, як мы ведаем, да ўрада са сваёй прапановай?

— У жніўні далёка ад Бацькаўшчыны сустрэла мяне вестка аб абвяшчэнні незалежнасці Беларусі. Душа напоўнілася радасцю за свой працавіты народ. Я палічыў, што змагу сваё веды і вопыт скарыстаць на тое, каб у складаных умовах развалу Саюза дапамагчы рэспубліцы арганізаваць сваё марское ведамства.

Бываючы ў Мінску, бачыў, як бяднее стол яго жыхароў. Рыба знікла ўвогуле, а яе ж ловяць не меней — дзесяць мільёнаў тон штогод. Трапляе яна ў асноўным да замежных пакупнікоў. Нашы судны прадаюць рыбу перакупшчыкам прама ў моры. Галоўнае, каб быў выкананы план па здабычы, а тое, што сёння на паліцах пуста, — гэта нікога не хвалюе. З развалам Саюза пачаў развальвацца і флот, дарэчы, буйнейшы ў свеце. Судны, якія павінны хадзіць пятнаццаць гадоў, эксплуатуюцца па дваццаць пяць. Над многімі з іх уздымаецца расійскі сцяг без усякіх на тое юрыдычных падстаў. Ідзе ціхая прыватызацыя флоту. Рыбаздабываючыя калгасы, якія таксама працуюць у асноўным на замежжа, значную долю валюты выкарыстоўваюць на набыццё тавараў шырокага ўжытку, а не на абнаўленне хадавой базы. У такіх умовах гаварыць аб з'яўленні морапрадуктаў у Беларусі ўвогуле не даводзіцца.

Прымаючы пад увагу рэаліі сённяшняга дня, уяўляецца, што наспеў час скарыстаць сваё неад'емнае права — права суверэннай унутрыкантынентальнай дзяржавы на тое, каб судны пад марскім флагам Рэспублікі Беларусь плавалі ў адкрытым моры, правам на доступ да мора і на транзіт праз тэрыторыю суседніх узбярэжных дзяржаў, а таксама на ўдзел у эксплуатацыі жывых і мінеральных рэсурсаў эканамічных зон узбярэжных дзяржаў і адкрытага мора.

Гэта права замацавана ў Жэнеўскай канвенцыі аб адкрытым моры 1958 г. і Канвенцыі аб транзітным гандлі ўнутрыкантынентальных дзяржаў 1965 г., а таксама знайшло пацвярджэнне ў Канвенцыі ААН па марскому праву 1982 г., падрыхтаванай III Канферэнцыяй ААН па марскому праву, удзельнікам якой была Беларуская ССР з першай да апошняй сесіі. Дарэчы, яна ж паставіла і свой подпіс пад гэтай Канвенцыяй, а таксама пад Заключным актам.

У сувязі з гэтым і ўношу прапанову аб стварэнні дзяржаўнага ведамства па марскіх справах. Зразумела, што ў такой складанай палітычнай і эканамічнай абстаноўцы нялёгка рашыцца на стварэнне новай «бюракратычнай» структуры, аднак гэты крок неабходна зрабіць. На першым часе яно можа быць у сістэме ўжо існуючага міністэрства ці дзяржкамітэта, скажам, МЗС ці Дзяржкамітэта па знешніх эканамічных сувязях.

Стварэнне міністэрства марскога рыбапрамысловага і транспартнага флоту Рэспублікі Беларусь (назавём так гэта ведамства) дыктуецца неабходнасцю дабіцца прызнання Беларусі марской дзяржавай. Трэба афіцыяльна зарэгістраваць Дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь у Міжнароднай марской арганізацыі і Рэгістры суднаходства Ллойда. Затым неабходна атрымаць квоту на лоўлю рыбы і іншых морапрадуктаў у эканамічных зонах узбярэжных дзяржаў і ў адкрытым моры шляхам перагавораў з гэтымі дзяржавамі і міжнароднымі рыбалоўнымі арганізацыямі.

Усе мае прапановы заснаваны на добрым веданні марскога права, існуюць добрыя асабістыя сувязі з кіруючым саставам шэрагу баз здабываючага флоту. Беларусам абяцаюць дапамагчы. Марудзіць нельга ні дня яшчэ і таму, што калі мы не паспеем заявіць юрыдычна аб сваім праве на падняцце марскога сцяга і не пададзім заяўкі ў адпаведныя саюзныя і міжнародныя інстанцыі для ўстанаўлення квоты на здабычу рыбы да пачатку будучага года, — спадзяванні на паляпшэнне стану з рыбнымі прадуктамі будуць марнымі.

— Ці знайшла падтрымку ваша ініцыятыва ў нашага ўрада?

— Упершыню сваімі планамі я падзяліўся са Старшынёй Дзяржаўнага камітэта па знешнеэканамічных сувязях У. Радкевічам, намеснікам міністра замежных спраў У. Сянько і Старшынёй Дзяржэканомплана С. Лінгам. Усе яны — «за».

Дамоўлена аб сустрэчы з прэм'ерам. Падтрымліваюць мае прапановы і дэпутаты парламента...

— Выходзіць, можна спадзявацца, што мы калі-небудзь убачым на рэйдзе бел-чырвона-белы сцяг?

— Я ў гэта веру, але падкрэслю яшчэ раз, трэба рабіць усё як мага хутчэй.

Гутарыў Віктар ХУРСІК.

Не забі?

«— Вы не ведаеце, Ева, як вешаюць людзей?—як бы незнарок спытаў Мэйсан.

— Што-о?

— Дык вось. Пакаранне адбываецца звычайна на досвітку. Уваходзяць у камеру і зачытваюць абвінавачанаму смяротны прысуд, а затым звязваюць ззаду яму рукі, а да спіны прывязваюць дошку, каб ён не ўпаў, калі ад жаху яго перастануць слухацца ногі. Затым прыйдзецца паднімацца на шыбеніцу па трынаццаці прыступках. Вакол стаяць турэмныя наглядчыкі,— адзіныя сведкі кары. Кат надзявае на галаву пятлю і чорны мяшок, затым звязвае ногі...

— Даволі! Хопіць!!!»

(Эрл Стэнлі Гарднер «Аксамітныя кіпцюрыкі»)

Кажуць, у нас гэта робіцца прасцей. Асуджаны нават не здагадваецца. Яму яшчэ раз зачытваюць прыгавор суда, паведамляючы пры гэтым, што чарговае прашэнне аб памілаванні адхілена, і зноў адводзяць у камеру. Заклапочаны, ён нават не заўважае, што вядуць яго не той дарогай і што ахоўнік за спінай зусім іншы. Са скрыгатам адчыняюцца цяжкія жалезныя дзверы. Новая камера... Чаму? Адказ не паспявае прыйсці ў галаву. Пісталетны стрэл ззаду ў «жыццёва важны орган» абрывае думкі. Назаўсёды.

Па меркаванню аднаго чалавека, якога ў вялікім газетным матэрыяле, перадрукаваным затым многімі выданнямі, назвалі коратка — «выканаўца», «наш» метад — самы гуманны. Маўляў, у іх, на дэмакратычным Захадзе, асуджаны праходзіць праз страшэнныя маральныя мукі, перш чым наступіць фізічная смерць, а ў нас жа ўсё проста — нават і падумаць не паспее.

Пакаранне смерцю... Выключная, вышэйшая мера. Па-рознаму гэта называюць. Сутнасць адна — у чалавека забіраюць жыццё. Кажуць: навошта абмяркоўваць з Богам пытанне аб яго існаванні? Так і тут: здзейснена цяжкае злачынства, і вінаваты павінен панесці заслужаную кару. Якія ж сумненні? Але ж, мусіць, колькі часу існуе чалавецтва свядома, столькі ж і доўжацца спрэчкі юрыстаў, філосафаў, звычайных людзей — быць ці не быць гэтаму.

«Не забі!» — адна з асноўных біблейскіх запаведзяў. Па логіцы думкі, яна ў аднолькавай ступені звернута як да патэнцыяльнага злачынцы, забойцы, так і да «выканаўцы» — прафесіянала, таго, хто выконвае смяротны прысуд.

За ўсю ж шматвекавую гісторыю нашай дзяржавы толькі двойчы, у савецкі ўжо час, рабіліся беспаспяховыя спробы адмяніць смяротнае пакаранне: у 1917 і 1947 гадах. Што адбывалася ў краіне ў наступную чвэрць стагоддзя пасля семнаццатага,— вядома; што магло б адбыцца пасля сорак сёмага, калі б «бацька народаў» працягнуў яшчэ з дзесятак гадоў,— можна здагадацца. Але не будзем думаць, гадаць, што было б, калі б... Паглядзім, што маем на справе. Вось звесткі, апублікаваныя сёлета Міністэрствам юстыцыі СССР.

З 1962 па 1990 год у краіне прыгаворана да смерці 25 тысяч чалавек (прыблізна 800 у год). 95 працэнтаў пакараных — асобы, якія здзейснілі наўмыснае забойства пры абцяжарваючых абставінах. Калі ў 1985 годзе да «вышкі» было прыгаворана 770 чалавек (з іх памілавана 20), то год назад па «расстрэльнаму артыкулу» ішло толькі 195 злачынцаў, з якіх памілавана 29.

І яшчэ да ведама. Смяротнае пакаранне прымяняецца больш чым у 100 краінах свету. Арганізацыя Аб'яднаных Нацый мае намер, як паведамляецца, яшчэ раз абмеркаваць прапанову аб яго адмене ва ўсіх краінах.

Цяжка зараз сказаць, наколькі гэта рэальна, хто з дзяржаў і калі захоча далучыцца да такога пагаднення. А пакуль у Іране і сёння гандляроў наркотыкамі вешаюць партыямі па 10—20 чалавек прынародна на гарадскіх плошчах, у Кітаі іх расстрэльваюць на стадыёнах таксама ў прысутнасці тысяч людзей.

А што ж Беларусь на гэтым фоне?

Колькі? За што? Дзе? Адказу на гэтыя пытанні пакуль няма. Між тым яго ўжо чакаюць. Асабліва ў святле падзей, якія разгарнуліся ў міжрэччы Буга і Сожа, Дняпра і Дзвіны ў апошнія два месяцы. Незалежная Рэспубліка, свабодныя ад уціску цэнтра Пракуратура і Суд, новыя артыкулы Крымінальнага кодэксу — не перапісаныя механічна ў кагосьці, а створаныя згодна з традыцыямі, звычкамі і законамі, якія спрадвеку існавалі менавіта на нашай зямлі. Зразумела, з істотнай папраўкай на час. Да чаго гэта я? Літаральна некалькі дзён назад інфармацыйная праграма

Тэма для размовы

ЦТ паказала сюжэт з Чэчэна-Інгушэціі. Там, у Грозным, у натоўпе людзей нейкім чынам быў выяўлены супрацоўнік мясцовага КДБ. «Што з ім будзе?» — задае пытанне карэспандэнт.— «Яго будзе судзіць народ» — пачуўся адказ. — «Народ?» — «Так, народ!». І народ асудзіў. Ужо на наступны дзень цела гэтага чалавека апазнавалі родныя ў гарадскім моргу. Так бывае сёння. У канцы XX стагоддзя.

Суд народа, кроўная помста, шмат чаго іншага. Такія норавы абмінулі, на шчасце, наш народ. У нас жыццё адбіраюць «цывілізавана», па закону. А ў самым хуткім часе гэта будзе адбывацца на нашай тэрыторыі, нашымі «выканаўцамі» па нашых, беларускіх законах.

А як жа грамадская думка? Яна таксама прачынаецца. Вось пісьмо з Гомеля.

«Усё часцей сёння ўзнімаецца пытанне аб адмене смяротнага пакарання, як негуманнага ў наш перабудовачны, амаль дэмакратычны час»,— піша рабочы «Гомсельмаша» Алег Бранкоўскі. І працягвае: «Гуманна аднесціся да забойцы — гэта значыць плюнуць у вочы працоўнаму народу. Калі нейкі «дзядзька» або «цётка» з улады могуць разлічваць на асабістую ахову, як і багаты бізнесмен, кааператар, то на якую абарону можа разлічваць звычайны рабочы? Яму што, на вуліцу не выходзіць, як сцямнее? Можа, яшчэ дазволім для поўнай справядлівасці продаж агнястрэльнай зброі? Як жа, купляйце і абараняйцеся! На Украіне пытанне аб смяротным пакаранні абмяркоўвае Вярхоўны Савет. Я слухаў іх сесію па радыё і што здзіўляе: большасць выступаючых дэпутатаў выказвалася за адмену вышэйшай меры. Не ведаю, як будзе абмяркоўвацца гэтае пытанне ў нашай рэспубліцы, але затое ясна мне адно: быць ці не быць смяротным прысудам — можа вырашыць сам народ сваім галасаваннем. Рашэння ягоных прадстаўнікоў у парламенце тут зусім недастаткова. Я ж быў, ёсць і буду за прымяненне вышэйшай меры, бо зразумела, што людзі пакуль маральна не выспелі, а дараваць злачынцам — значыць прымнажаць усёдазволенасць і беззаконнасць!»

Вось так катэгарычна выказаўся гомсельмашаўскі рабочы. Мы б змясцілі і іншую думку— як заведзена, супрацьлеглую. Калі б яна была. Але ж яе не было. Дзесяць чалавек, апытаных па тэлефоне, адказалі таксама катэгарычна: быць! Не на тых натрапілі, скажаце. Але ж спецыяльна не выбіралі! Рана ці позна нашы заканатворцы падыдуць да гэтай праблемы зноў. У якім асяроддзі яе стануць вырашаць — пакуль не вядома. Будзем спадзявацца, што пачуюць голас і кожнага з нас.

Анатоль СЛАНЕЎСКІ.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

БІ-БІ-СІ

▲ Расследаванне, якое правяла рэвізійная служба ААН, паказала, што мільёны долараў, накіраваных ААН афганскім бежанцам, бясследна зніклі. Выяўлены таксама шматлікія фінансавыя злоўжыванні, адсутнасць неабходных дакументаў на размеркаванне гэтых сродкаў. Напрыклад, 2,5 мільёна долараў, якія выдзеліла Францыя, былі ўвогуле не зарэгістраваныя. А грошы на набыццё палатак для афганцаў пайшлі курдскім бежанцам у Турцыю.

▲ Гарбачоў назначыў Шэварднадзе міністрам знешніх зносін з мэтай выкарыстаць вялікі міжнародны аўтарытэт экс-міністра замежных спраў СССР для таго, каб нейкім чынам умацаваць (калі такое ўвогуле магчыма) аўтарытэт савецкай дзяржавы. Адначасова— гэта аргумент на карысць захавання асобных структур Саюза.

▲ Прызначэнне Панкіна паслом у Лондан ацэньваецца як жаданне СССР і далей развіваць і падтрымліваць узаемавыгадныя сувязі з Брытаніяй.

▲ Ніхто дакладна не ведае знешняй запазычанасці СССР. Яна складае сама менеў 65 мільярдаў долараў. Называюцца і значна большыя лічбы. Дэфіцыт плацёжнага балансу СССР сёлета вырасце ў 4 разы. Калі СССР страціць плацежаздольнасць, то прыток заходніх тавараў у краіну зусім спыніцца. Па прагнозах, СССР будзе працягваць браць грошы ў доўг.

▲ У сувязі з заканчэннем «халоднай вайны», скарачэннем асігнаванняў на ўзбраенні ў Вашынгтоне аб'явілі, што будуць паступова выводзіць войскі з Паўднёвай Карэі. Гэта навіна выклікала заклапочанасць у краіне, бо, па ацэнках спецыялістаў, яе сусед — Паўночная Карэя — праз некалькі гадоў ужо будзе мець уласную ядзерную зброю.

▲ На Захадзе зараз папулярны анекдот наконт арганізацыі СП у СССР. У Еўропе СП ствараецца такім чынам. Адзін другому кажа: залазь мне на плечы, нарві яблыкаў, якія мы потым падзелім. У СССР іншы падыход: давай я залезу табе на плечы, і мы пойдзем шукаць яблыкі. Гэты анекдот адлюстроўвае становішча з СП у СССР. З агульнай колькасці зарэгістраваных СП дзейнічаюць толькі чвэрць, а працуюць не больш 5 працэнтаў. У асноўным гэта пасрэдніцкія прадпрыемствы, якія не патрабуюць вялікіх капукладанняў. З боку Захаду ў СП удзельнічаюць дробныя фірмы і выхадцы з СССР. Буйны капітал пакуль не спяшаецца на савецкі рынак.

▲ Вядомы савецкі эканаміст і палітычны дзеяч П. Буніч заявіў у Лондане аб неабходнасці стварыць у краінах Усходняй Еўропы замест былога СЭУ свой рынак. Гэтыя краіны маюць даўнія гістарычныя сувязі, акрамя таго, іх тавары неканкурэнтаздольныя на заходнім рынку. Таму былым усходнім саюзнікам трэба зноў наладжваць эканамічныя сувязі.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

▲ Генеральны пракурор Ірана аятала Мусаві на чале дэлегацыі прыбыў у Азербайджан. Перад адлётам ён заявіў, што мяркуе пракансультаваць азербайджанцаў адносна ісламскай юрыдычнай сістэмы ў Іране.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

Цэх на замку

280 рабочых Пінскага завода штучных скур адпраўлены ў неаплачваемы трохтыднёвы адпачынак

Яшчэ год назад такое паведамленне расцэньвалася б як «ЧП». Цяпер падобная навіна ўжо не выглядае сенсацыяй. Паводле паведамленняў цэнтральнай прэсы, на сённяшні дзень з 3.200 прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці краіны прастойваюць 800. Прычына агульная — эканамічны хаос, парушэнне гадамі адпрацаваных гаспадарчых сувязей, абвешчаны ўсюды суверэнітэт, які перакрэсліў заключаныя дагаворы на пастаўку сыравіны, матэрыялаў. Як выказаўся адзін паважаны народны дэпутат, па ўсім бачна — наступіла эканамічнае бязмежжа.

Што ж адбылося на заводзе штучных скур, гэта ж адно з самых стабільных прадпрыемстваў горада?

Слова дырэктару Сяргею Аляксандравічу Віцязю:

— Затрэсла нас яшчэ ў першым паўгоддзі. Становішча з валютай вядомае. А за яе купляюцца ў Германіі пластыфікатары. Міністэрства здолела знайсці сродкі для 100 тон гэтага матэрыялу, якога павінна было хапіць да лета, а сам пластыфікатар паступіў у канцы чэрвеня. Не хапіла і эмульсіённай смалы. А гэта аснова для выпуску штучнай скуры.

Не лепшае становішча складвалася і са сталовай плёнкай. Барыслаўская фабрыка Івана-Франкоўскай вобласці з-за сваіх праблем практычна паўгода не працавала і не пастаўляла нам нятканую аснову для плёнкі. Увогуле, каб не стамляць чытача, скажу, што да 1 лістапада завод недадаў рознай прадукцыі на 20 мільёнаў рублёў. Гэта перш за ўсё штучная скура, плёнка, пераплётны матэрыял. Прадпрыемствам страчана каля 5 мільёнаў рублёў прыбытку. А ва ўмовах рыначнай эканомікі гэтыя сродкі патрэбныя, як паветра. І на новую тэхніку, і на сацыяльную абарону людзей ад астранамічных цэн, якія павялічваюцца з кожным днём.

Ідзём да рынку

Але вернемся да сённяшняй сітуацыі. 11 лістапада калектывы двух важнейшых цэхаў— штучных скур і сталовай плёнкі — згадзіліся пайсці да 1 снежня ў адпачынак без утрымання. Трэба ацаніць цярпенне і мужнасць рабочых. Бо кожны з іх страціць у сярэднім ад 300 да 400 рублёў, якія ў сямейным бюджэце былі б далёка не лішнімі.

Мы ўжо прыкінулі, што за гэтыя тры тыдні страцім яшчэ на 6 мільёнаў рублёў прадукцыі. Прычына адна — няма пластыфікатару. Нашы ўкраінскія пастаўшчыкі ў сваю чаргу спасылаюцца на недапастаўку ім тэхнічнага спірту. Вось кола і замкнулася.

Уся гэта блытаніна прывяла да цяжкага фінансавага становішча. Прыйшлося ўпершыню звярнуцца ў банк за 2-мільённым крэдытам.

Некалькі думак услых. Усур'ёз баюся за далейшы лёс завода і працоўнага калектыву. Створанае ў эпоху «Саюза непарушных рэспублік свабодных», прадпрыемства атрымала ў спадчыну 300 пастаўшчыкоў, з якіх толькі 2 размешчаны ў Беларусі. Гэта Кобрынская прадзільная фабрыка і Мінскі фурнітурны завод. Асноўная ж сыравіна і матэрыялы ідуць з Украіны і Расіі. І пакуль не будуць падпісаны салідныя эканамічныя пагадненні паміж гэтымі цяпер суверэннымі дзяржавамі, усе размовы аб нармальнай цывілізаванай эканоміцы застануцца пустым гукам.

Ці не аб гэтым гавораць вынікі двух кірмашоў (рэспубліканскага і міжрэспубліканскага)? Раней на іх заключаліся дагаворы на пастаўку сыравіны, на рэалізацыю прадукцыі. Завод ведаў свой заўтрашні дзень. На апошніх жа прайшоўшых кірмашах ні аднаго дагавора нам заключыць не ўдалося. Таму што ні ў кога няма гарантый выканання сваіх дагаворных абавязацельстваў. Як жыць у такіх умовах?

Мы ўжо скарацілі 120 рабочых. Баюся, і далей нельга будзе абысціся без такой непапулярнай меры. А за кожным жа чалавекам — сям'я, дзеці. Ці не стане для іх трагедыяй страта работы?

Усе гэтыя думкі выкладзены ў пісьме кіраўніку ўрада рэспублікі В. Кебічу. Пакуль ніякай рэакцыі на яго не было. Застаецца толькі чакаць і спадзявацца на лепшае.

С. ШАПІРА.

г. Пінск.

Да ведама падпісчыкаў

«ПАДПІСКА НА «ЗВЯЗДУ» ПРАДОЎЖАНА ДА 25 ЛІСТАПАДА» — так у нумары за 16.10.1991 г. наша газета паведаміла сваім сябрам і пастаянным чытачам. Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь і «Белсаюздрук» пайшлі насустрач рэдакцыі і прыхільнікам нашага выдання з адной мэтай, каб літаральна кожны, хто па розных прычынах своечасова не паспеў аформіць падпіску, але жадае атрымліваць і чытаць нашу газету, меў магчымасць зрабіць гэта зараз.

Аднак паступілі сігналы, што ў 36-м, 38-м г. Мінска і некаторых іншых аддзяленнях сувязі адмовілі людзям аформіць падпіску на «Звязду». Тлумачэнне адно: маўляў, няма ніякага ўказання «зверху».

Пацвярджаем: ЁСЦЬ ТАКІ ДАЗВОЛ — падпіска на «Звязду» прадоўжана да 25 лістапада. Проста неабходная папера своечасова не паступіла ў аддзяленні сувязі і «Саюздруку».

Ідуць апошнія дні дадатковага тэрміну падпіскі на «Звязду». Просьба да вас, паважаныя чытачы: спяшайцеся выпісаць нашу газету!

Напамінаем: цана падпіскі на 1992 год — 19 рублёў 80 капеек.

Ф. СП-1

Министерство связи СССР
„Союзпечать"

АБОНЕМЕНТ на газету 63850 (индекс издания)

„ЗВЯЗДА"

Количество комплектов 1

на 19 92 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ______ (почтовый индекс) ______ (адрес)

Кому ______ (фамилия, инициалы)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА

ПВ | место | литер

на газету 63850 (индекс издания)

„ЗВЯЗДА"

Стоимость	подписки	___ руб. ___ коп.	Количество комплектов:	1
	переадресовки	___ руб. ___ коп.		

на 19 92 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ______ (почтовый индекс) ______ (адрес)

Кому ______ (фамилия инициалы)

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

тыражу выйгрышаў па сёмаму выпуску грашова-рэчавай латарэі Рэспублікі Беларусь, які адбыўся 15 лістапада 1991 года ў г. Жыткавічы

У тыражы на два разрады разыграна 1.162 рэчавыя і 86.838 грашовых выйгрышаў на суму 306 тысяч рублёў.

Тыраж выйгрышаў праведзены на адзін разрад латарэі з тым, што выйгрышы, указаныя ў табліцы, выдаюцца па латарэйных білетах адпаведных серый і нумароў, якія маюцца ў двух разрадах.

Так, напрыклад, у табліцы ўказана, што аўтамабіль «Жыгулі» выйграў білет № 068 серыі 023316. Гэта значыць, што ўказаны выйгрыш выпаў на білет з такой жа нумарацыяй у двух разрадах.

У такім жа парадку разыграны і іншыя рэчавыя выйгрышы. Выйгрышы выпалі на наступныя нумары серый і нумары латарэйных білетаў у двух разрадах сёмага выпуску.

№№ серый	№№ білетаў	Назва рэчавага або размер грашовага выйгрышу	Кошт рэчавага выйгрышу ў рублях
023117	231*]	Пральная машына «Мара»	156
023146	176*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
023171	094*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
023194	137*]	Пральная машына «Мара»	156
023197	217*]	100 рублёў	—
023202	102*]	100 рублёў	—
023227	237*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
023231	206*]	Пыласос «Цыклон»	118
023258	152*]	Тэлевізар «Гарызонт-61 ТЦ-411»	1.150
023261	048*]	100 рублёў	—
023291	179*]	100 рублёў	—
023303	003*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
023316	068*]	Аўтамабіль «Жыгулі» ВАЗ-21063	15.800
023355	152*]	25 рублёў	—
023401	098*]	100 рублёў	—
023402	065*]	Пыласос «Цыклон»	118
023413	173*]	50 рублёў	—
023415	008*]	Халадзільнік «Мінск-16ЕС»	774
023436	216*]	500 рублёў	—
023454	145*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
023455	104*]	50 рублёў	—
023459	024*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
023464	217*]	Пральная машына «Мара»	156
023478	061*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
023533	224*]	100 рублёў	—
023540	174*]	Дыван (2×3 м)	1.890
023581	226*]	50 рублёў	—
023622	009*]	50 рублёў	—
023653	237*]	25 рублёў	—
023662	003*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
023667	199*]	Пральная машына «Мара»	156
023684	249*]	Пыласос «Цыклон»	118
023715	135*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
023733	063*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
023748	057*]	Пыласос «Цыклон»	118
023750	205*]	Пыласос «Цыклон»	118
023754	205*]	100 рублёў	—
023769	075*]	100 рублёў	—
023778	014*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
023817	018*]	100 рублёў	—
023818	213*]	100 рублёў	—
023894	198*]	Пральная машына «Мара»	156
023951	124*]	50 рублёў	—
023995	004*]	25 рублёў	—
024005	204*]	Матацыкл «ММВЗ»	890
024028	167*]	50 рублёў	—
024032	029*]	100 рублёў	—
024033	091*]	100 рублёў	—
024071	112*]	Тэлевізар «Гарызонт-61 ТЦ-411»	1.150
024087	061*]	50 рублёў	—
024095	018*]	100 рублёў	—
024102	020*]	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
024128	045*]	100 рублёў	—
024135	071*]	Набор мэблі для кухні «Рэхта»	1.819
024172	144*]	Пыласос «Цыклон»	118
024186	047*]	100 рублёў	—
024193	153*]	Пральная машына «Мара»	156
024219	106*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
024223	142*]	100 рублёў	—
024227	066*]	50 рублёў	—
024262	230*]	50 рублёў	—
024414	232*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
024437	120*]	100 рублёў	—
024462	190*]	35 рублёў	—
024465	059*]	Пыласос «Цыклон»	118
024471	150*]	Пыласос «Цыклон»	118
024514	232*]	Тэлевізар «Гарызонт-61 ТЦ-411»	1.150
024517	211*]	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
024529	218*]	25 рублёў	—
024531	176*]	100 рублёў	—
024543	246*]	100 рублёў	—
024606	152*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
024611	140*]	25 рублёў	—
024630	188*]	25 рублёў	—
024637	117*]	100 рублёў	—
024657	200*]	Матацыкл «ММВЗ»	890
024659	192*]	Пыласос «Цыклон»	118
024685	076*]	100 рублёў	—
024701	004*]	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
024709	047*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
024741	188*]	Пральная машына «Мара»	156
024764	164*]	25 рублёў	—
024772	115*]	100 рублёў	—
024787	236*]	100 рублёў	—
024801	126*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
024806	052*]	Халадзільнік «Мінск-16ЕС»	774
024819	173*]	50 рублёў	—
024834	190*]	100 рублёў	—
024840	217*]	Дыван (2×3 м)	1.890
024863	173*]	100 рублёў	—
024867	186*]	25 рублёў	—
024872	009*]	Пральная машына «Мара»	156
024878	216*]	50 рублёў	—
024905	029*]	100 рублёў	—
024910	029*]	100 рублёў	—
024912	055*]	100 рублёў	—
024921	127*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
024940	1—250	100 латарэйных білетаў	30
024953	044*]	Халадзільнік «Мінск-16ЕС»	774
024995	157*]	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	2.670
025012	176*]	100 рублёў	—
025013	231*]	100 рублёў	—
025017	230*]	100 рублёў	—
025018	186*]	100 рублёў	—
025045	250*]	Матацыкл «ММВЗ»	890
025080	112*]	Набор мэблі для кухні «Рэхта»	1.819
025092	002*]	50 рублёў	—
025109	049*]	Пральная машына «Мара»	156
025130	146*]	100 рублёў	—
025136	053*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
025157	065*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
025170	065*]	50 рублёў	—
025174	058*]	Набор мэблі для адпачынку «Жураўка»	2.580
025177	123*]	Набор мэблі для адпачынку «Жураўка»	2.580
025222	090*]	100 рублёў	—
025286	121*]	100 рублёў	—
025298	214*]	100 рублёў	—
025312	207*]	25 рублёў	—
025316	165*]	50 рублёў	—
025334	128*]	100 рублёў	—
025347	040*]	100 рублёў	—
025349	058*]	1.000 рублёў	—
025356	216*]	1.000 рублёў	—
025364	130*]	Дыван (2×3 м)	1.890
025377	160*]	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	2.670
025398	023*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
025411	230*]	100 рублёў	—
025421	115*]	100 рублёў	—
025433	173*]	100 рублёў	—
025436	032*]	Матацыкл «ММВЗ»	890
025438	124*]	100 рублёў	—
025441	063*]	50 рублёў	—
025470	021*]	100 рублёў	—
025503	197*]	100 рублёў	—
025511	087*]	50 рублёў	—
025609	232*]	50 рублёў	—
025638	029*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
025661	197*]	100 рублёў	—
025664	239*]	100 рублёў	—
025679	234*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
025689	104*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
025738	115*]	500 рублёў	—
025750	176*]	50 рублёў	—
025793	089*]	100 рублёў	—
025811	1—250	100 латарэйных білетаў	30
025814	213*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
025827	033*]	Халадзільнік «Мінск-16ЕС»	774
025858	053*]	100 рублёў	—
025860	048*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
025862	131*]	50 рублёў	—
025879	029*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
025981	037*]	50 рублёў	—
025982	012*]	50 рублёў	—
026020	029*]	Тэлевізар «Гарызонт-61 ТЦ-411»	1.150
026063	091*]	Набор мэблі для кухні «Рэхта»	1.819
026096	225*]	100 рублёў	—
026149	120*]	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
026166	239*]	100 рублёў	—
026168	087*]	Тэлевізар «Гарызонт-61 ТЦ-411»	1.150
026187	230*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
026190	081*]	25 рублёў	—
026192	172*]	25 рублёў	—
026213	015*]	25 рублёў	—
026217	196*]	25 рублёў	—
026220	012*]	Аўтамабіль «Жыгулі» ВАЗ-21063	15.800
026238	093*]	Пыласос «Цыклон»	118
026279	235*]	Магнітафон «Беларусь-310С»	300
026283	144*]	Дыван (2×3 м)	1.890
026294	023*]	25 рублёў	—
026319	073*]	100 рублёў	—
026335	021*]	Пральная машына «Мара»	156
026354	195*]	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	194
026397	159*]	25 рублёў	—
026419	044*]	50 рублёў	—
026420	092*]	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	100
026446	187*]	100 рублёў	—
026456	076*]	Дыван (2×3 м)	1.890
026459	162*]	50 рублёў	—
026477	148*]	100 рублёў	—
026486	200*]	100 рублёў	—

* На астатнія 249 нумароў гэтай серыі выпалі выйгрышы па 1 рублю.

Парадак атрымання выйгрышаў:

1. Уладальнік латарэйнага білета, на які выпаў рэчавы выйгрыш, можа па свайму жаданню атрымаць кошт рэчавага выйгрышу наяўнымі грашыма.

Грашовыя выйгрышы па латарэйных білетах, а па жаданню атрымальнікаў і грошы ўзамен рэчавых выйгрышаў коштам да 200 рублёў уключна выплачваюцца ўсімі ўстановамі Ашчаднага банка СССР. Выйгрышы звыш 200 рублёў выплачваюцца аддзяленнямі і філіяламі Ашчаднага банка СССР са штатным лікам работнікаў 2 і больш чалавек.

2. Рэчавыя выйгрышы — легкавыя аўтамабілі «Жыгулі» выдаюцца праз Мінскі абласны спецаўтацэнтр «АўтаВАЗтэхабслугоўванне».

Латарэйныя білеты, на якія выпалі ўказаныя выйгрышы, здаюцца ў аддзяленні ці філіялы Ашчаднага банка СССР са штатнай колькасцю работнікаў 2 і больш чалавек для перасылкі ў Ашчадны банк Рэспублікі Беларусь.

Уладальнік латарэйнага білета паведамляе прозвішча, імя, імя па бацьку, індэкс і дакладны паштовы адрас, а па буйнагабарытных прадметах (матацыклы) таксама назву бліжэйшай чыгуначнай станцыі, якая робіць грузавыя перавозкі, з указаннем, да якой чыгункі адносіцца станцыя.

3. Астатнія рэчавыя выйгрышы выдаюцца магазінамі ва ўсіх гарадах і раёнах па месцу знаходжання ўстановы Ашчаднага банка, якая заверыла выйграўшы латарэйны білет.

Пры змяненні цэн на прадметы, разыграныя ў якасці рэчавых выйгрышаў, уладальнік выйграўшага латарэйнага білета атрымлівае або даплачвае розніцу наяўнымі грашыма.

4. У выпадку, калі асобныя прадметы, разыграныя ў латарэі, будуць зняты з вытворчасці і адсутнічаюць у гандлёвай сетцы, уладальнік выйграўшага білета можа па ўласнаму меркаванню атрымаць аналагічны тавар з тых, што ёсць у наяўнасці, большага ці меншага кошту, даплаціўшы ці атрымаўшы розніцу ў цане.

5. Выйграўшыя латарэйныя білеты могуць быць прад'яўлены для аплаты і для атрымання рэчавага выйгрышу па 30 чэрвеня 1992 года ўключна.

Пасля гэтага тэрміну латарэйныя білеты страчваюць сілу і да аплаты не прымаюцца.

Гэта табліца з'яўляецца афіцыяльным дакументам, па якому робіцца выдача рэчавых і выплата грашовых выйгрышаў. Выдача выйгрышаў пачынаецца ўстановамі Ашчаднага банка СССР пасля атрымання наступнага нумара газеты за тым, у якім была апублікавана афіцыяльная табліца.

Да ведама грамадзян!

Навагодні выпуск грашова-рэчавай латарэі Рэспублікі Беларусь адбудзецца 20 снежня 1991 года ў г. Салігорску.

Старшыня камісіі: ЮМАНАВА Людміла Іванаўна — намеснік старшыні выканаўчага камітэта Жыткавіцкага раённага Савета народных дэпутатаў.

Адказны сакратар: ХАЛІМОН Генадзь Анатольевіч — інспектар Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь.

Дзяржаўная ўнутраная выйгрышная пазыка 1982 г.

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

79-га тыражу выйгрышаў, які адбыўся 15 лістапада 1991 г. у Санкт-Пецярбургу.

Выйгрышы выпалі на наступныя нумары серый і аблігацый ва ўсіх пяцідзесяці сямі разрадах пазыкі:

№№ серый	№№ аблігацый	Размер выйгрышу ў рублях
200303	1—100	300
200585	040*]	2500
200632	070*]	1000
201549	1—100	300
201635	1—100	500
203227	1—100	300
204790	048*]	2500
205031	061*]	2500
205642	1—100	500
205745	071*]	5000
206985	030*]	2500
207890	074*]	1000
208020	1—100	300
208270	017*]	2500
208634	048*]	5000
209066	1—100	500
210361	1—100	300
210570	018*]	5000
210723	055*]	25000
210948	1—100	300
211219	1—100	500
211705	031*]	2500
212060	080*]	2500
212544	1—100	300
213292	088*]	5000
213888	066*]	10000
214695	061*]	2500
215370	032*]	5000
215686	1—100	300
215841	1—100	300
215949	1—100	300
216684	034*]	5000
216755	058*]	10000
217004	016*]	2500
218354	086*]	2500
218617	1—100	300
218727	005*]	2500
220075	1—100	300
220144	1—100	500
220176	093*]	5000
220292	089*]	10000
222250	1—100	300
222288	031*]	1000
224064	1—100	300
224355	1—100	300
224418	015*]	5000
227309	1—100	300
228896	050*]	2500
229887	099*]	5000
230459	033*]	2500
231200	1—100	300
231259	074*]	5000
231344	1—100	500
232133	003*]	2500
232258	1—100	300
232659	038*]	2500
232993	012*]	5000
233023	1—100	300
233224	008*]	5000
233395	020*]	2500
234514	1—100	300
234944	1—100	500
234993	1—100	500
235091	1—100	300
235262	1—100	500
235598	1—100	300
235659	068*]	2500
236439	040*]	1000
237839	033*]	5000
238066	1—100	500
238082	069*]	2500
238144	074*]	2500
238285	081*]	5000
238461	1—100	300
238623	099*]	1000
238936	050*]	5000
239064	007*]	1000
239424	033*]	2500
239482	1—100	300
239713	1—100	300
240205	1—100	500
240252	1—100	300
240360	1—100	500
240624	1—100	300
240943	1—100	300
244312	1—100	300
244388	027*]	10000
244430	010*]	5000
244739	079*]	25000
245592	1—100	300
245650	047*]	5000
245867	1—100	500
246347	1—100	300
246348	017*]	5000
246881	091*]	1000
247721	1—100	300
248687	051*]	1000
248731	029*]	2500
250287	095*]	25000
250537	1—100	300
251061	057*]	1000
251636	1—100	300
252699	1—100	300
252804	087*]	2500
252812	091*]	2500
252826	1—100	300
252849	1—100	500
253469	049*]	2500
253804	1—100	500
255347	1—100	300
255482	1—100	300
256396	031*]	5000
256468	085*]	25000
256951	015*]	2500
259053	007*]	1000
259090	040*]	5000
259485	1—100	300
259909	1—100	300
260464	1—100	300
260551	091*]	2500
261996	1—100	300
262003	1—100	300
262162	027*]	2500
262254	071*]	2500
262496	018*]	2500
262957	061*]	2500
263416	047*]	1000
264054	034*]	10000
264104	1—100	300
264317	077*]	5000
264681	067*]	1000
265417	039*]	10000
266003	091*]	2500
266784	075*]	2500
266914	054*]	5000
266994	066*]	5000
267292	1—100	300
267762	015*]	10000
268063	1—100	300
268148	1—100	300
268346	072*]	2500
268903	1—100	300
269686	005*]	10000
269832	1—100	300
270123	1—100	300
271573	1—100	300
271842	047*]	2500
272145	053*]	1000
272569	082*]	2500
272935	048*]	2500
274066	1—100	300
274565	1—100	300
275156	073*]	2500
275924	1—100	300
276130	040*]	1000
276252	060*]	10000
277105	094*]	1000
277162	074*]	5000
277344	1—100	500
277561	1—100	300
277682	011*]	5000
278171	093*]	5000
278435	072*]	1000
280350	1—100	300
280492	1—100	300
281575	009*]	5000
281744	075*]	2500
282307	011*]	2500
282418	079*]	2500
282528	1—100	300
282948	004*]	2500
285730	034*]	5000
286112	011*]	5000
286162	1—100	300
287270	1—100	300
287512	1—100	300
287833	074*]	5000
287852	1—100	300
289502	093*]	2500
289658	080*]	1000
290751	038*]	2500
291510	1—100	300
291984	049*]	2500
292030	055*]	2500
292166	030*]	2500
292861	079*]	5000
295268	1—100	500
295772	1—100	300
296148	034*]	1000
296268	1—100	300
296999	007*]	10000
297381	049*]	1000
297411	003*]	2500
297625	043*]	25000
298170	066*]	2500
298376	009*]	5000
298864	1—100	500
298915	1—100	500
298965	1—100	300
299712	060*]	1000

***) На астатнія 99 нумароў аблігацый гэтай серыі выпалі выйгрышы па 300 рублёў.**

У табліцы ўказаны выйгрышы на пяцідзесяцірублёвыя аблігацыі.

Па сторублёвай аблігацыі пры выпаданні выйгрышаў у аднолькавым размеры — 300 і 500 рублёў — на ўсе нумары выйграўшай серыі выплачваецца адпаведна 600 і 1.000 рублёў. Пры выпаданні на адзін з нумароў сторублёвай аблігацыі выйгрышу ў размеры 1.000, 2.500, 5.000, 10.000, 25.000 рублёў на другі нумар выпадае выйгрыш у размеры 300 рублёў, і па аблігацыі выплачваецца адпаведна 1.300, 2.800, 5.300, 10.300, 25.300 рублёў. Па аблігацыі вартасцю ў 25 рублёў выплачваецца палавіна выйгрышу, які выпаў на пяцідзесяцірублёвую аблігацыю. У суму выйгрышу ўключана намінальная вартасць выйграўшай аблігацыі.

Гэта табліца з'яўляецца афіцыяльным дакументам, па якому ўстановы Ашчаднага банка робяць выплату выйгрышаў ва ўстаноўленым парадку.

Старшыня камісіі па правядзенню тыражу выйгрышаў — старшыня Камітэта па эканамічнаму развіццю мэрыі Санкт-Пецярбурга
ХІЖА Г. С.
Адказны сакратар камісіі
ПРЫТКОВА В. А.

НАДВОР'Е

21 лістапада

Сёння ўдзень на тэрыторыі рэспублікі чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Тэмпература паветра ў Мінску, Гродна і Віцебску — 0—2 градусы цяпла, у Магілёве — 1—3, Брэсце і Гомелі — 2—4 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак: 22-га лістапада па паўночнаму ўсходу, 23-га лістапада па паўночнаму захаду невялікія ападкі. Тэмпература паветра 22-га лістапада ўначы 0—4 градусы марозу, удзень ад 0 да 4 градусаў цяпла, 23-га лістапада ўначы каля 0, удзень 2—7 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

РАДЫЁ

22 лістапада

9.35 — песні В. Іванова. 10.15 — «У радыётэатры «Купалінка». Я. Акім. «Настаўнік Так-Так і яго рознакаляровая школа». Радыёпастаноўка. 11.20 — «Саветы: улада і справы». Радыёчасопіс. 11.40 — «Беларускі карагод». Канцэрт. 12.00 — студыя «Новая хваля». 12.30 — «У абедзенны перапынак». Інфармацыйна - музычная праграма. 13.30 — «На хвалі часу». 14.00 — «Запрашае радыё Эстоніі». 14.50 — «Зона асаблівай увагі». 15.15 — музычная праграма, прысвечаная калектыву завода ацяпляльнага абсталявання. 16.15 — «Горн». Праграма для школьнікаў. 16.40 — «Вясёлы настрой». Канцэрт. 17.15 — «Эстрада, танцы, аперэта...». Канцэрт. 18.40 — «Шчодрасць». Да 80-годдзя з дня нараджэння пісьменніка М. Зарэцкага. 19.00 — канцэрт Беларускай дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы імя Р. Шырмы. 19.30 — гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 20.15 — вячэрняя казка. 20.30 — «Міжнароднае становішча. Пытанні і адказы». 21.00 — «Выканаўчае майстэрства маладых». 22.15 — выступае ансамбль «Сябры». 22.30 — «Паўгадзіны на ўсё». Гумарыстычная праграма. 23.00 — «Дзень нашага жыцця». Інфармацыйны выпуск. 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

ТЭЛЕБАЧАННЕ

21 лістапада

Праграма Беларускага тэлебачання

13.00. Кубанскае вяселле.
13.35. «Усходняя Сібір».
13.45. Рытмічная гімнастыка.
14.15. «М. І. Глінка. Рамансы».
16.30. Гісторыя Беларусі. 10-ы клас.
17.00. «Добрая казка». Мультфільм.
17.15. Канцэрт выхаванцаў Пружанскай школы мастацтваў імя Р. Р. Шырмы.
18.00. Роздум хлебаробаў Іванаўскага раёна аб сённяшнім дні і будучым вёскі.
18.40. Тыдзень беларускага Ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў Беларусі паведамляе.
18.55. Зачытайце маё пісьмо...
19.00. Панарама.
19.25. Хакей. «Дынама» (Мінск) — ЦСКА (Масква). У перапынку (**19.55**) — Калыханка.
21.00. «Агмень». Дак. фільм.
21.40. Крок.
23.40. Рэха дня.

Першая праграма

6.30. Раніца.
9.05. «Падаронка». Мультфільм.
9.25. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
10.25. Мастацкі фільм «Багатыя таксама плачуць» (Мексіка). 4-я серыя.
11.10. «Усе зоркі». Кінаканцэрт.
12.00. ТСН.
12.10. Паводле зводак МУС.
12.25. Сустрэча з пісьменнікам Ф. Іскандэрам.
13.40. Эканамічнае агенцтва.
14.10. Блакнот.
14.15. Тэлемікст.
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.15. «Усім чарцям назло». Мультфільм для дарослых.
15.35. «Паражэнне». Мастацкі фільм. 4-я серыя. «Дачыненне да ісціны».
17.00. Дак. фільм «Калі-небудзь мы будзем шчаслівыя...»
17.30. Свет захопленых. «Увага, здымаю!»
17.45. Экалогія. Грамадства. Чалавек.
18.30. ТСН.
18.45. Паводле зводак МУС.
19.00. ...Да 16 і старэйшым.
19.45. Недыпламатычныя гутаркі. Прымае ўдзел Э. А. Шэварднадзе.
20.15. Мастацкі фільм «Багатыя таксама плачуць» (Мексіка). 4-я серыя.
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. Запрашэнне да музыкі. У перапынку (**22.35**) — ТСН.
23.40. Ангажэмент тэатра «Плюс».
0.45. Гутаркі з епіскапам В. Радзянкам. Перадача 22-я.
1.15. «Надыдзе свая чарга». Пра жыццё і творчасць М. Цвятаевай.
2.15. «Астролаг». Маст. фільм. 3-я серыя.

Расійскі канал

17.00. «Размінка для эрудытаў».
17.30. Руская мова.
18.00. Дак. фільм.
19.00. Парламенцкі веснік Расіі.
19.15. Грані.
20.00. Весткі.
20.20. Добрай ночы, малышы!
20.35. Пятае кола.
22.25. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
23.00. Весткі.
23.20. «Бонскае лета». Аляксандр Градскі, Алена Камбурава, Надзея Бабкіна, Аляксандр Жаромскі, Барыс Васільеў на фестывалі мастацтваў у ФРГ.

22 лістапада

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дархан». Кінанарыс.
9.00. Гісторыя Беларусі. 10-ы клас. Культура Беларусі ў пачатку XX стагоддзя.
9.30. «На схілах старажытнага вулкана». Дак. фільм.
9.45. Г. Гендэль. Канчэрта-гроса ля мажор.
10.00. Свет грошай Адама Сміта.
10.45. «Дуэт для трох» (памяці Л. Сухарэўскай).
11.30. Чэмпіянат свету па боксу. Трансляцыя з Аўстраліі.
13.30. Тэатр Сашы Чорнага. «Душа без штаноў».
14.30. «Сын Айчыны». Дак. фільм.
15.00. Канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага рускага народнага хору РСФСР імя М. Пятніцкага.
16.30. «Садко». Мастацкі фільм.
18.00. «Весьціца». Інфармацыйна-камерцыйная праграма.
18.15. «Мусавір». Дак. фільм.
18.30. Панарама.
18.55. Футбол. Кубак СССР. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Кіеў). У перапынку (**19.45**) — Наш каментарый. «На што ты здатны, хлопец?».
20.50. Калыханка.
21.05. «Шкрыбляк». Дак. фільм.
21.25. Вакол здарэння.
21.30. Тэлебіржа.
21.45. Выступленне міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. К. Краўчанкі на 46-й сесіі ААН.
22.10. «Ён, яна і дзеці». Мастацкі фільм.
23.25. Рэха дня.

Першая праграма

9.00. «Кароль і дыня». Мультфільм.
9.15. Разам з чэмпіёнамі.
9.30. ...Да 16 і старэйшым.
10.15. Запрашэнне да музыкі.
12.00. ТСН.
12.10. Ангажэмент тэатра «Плюс».
13.15. Мультфільмы «Бім, Бам, Бом і Воўк», «Муравейка Ціпа».
13.40. Брыдж. Тэлебіржа.
14.10. Інавацыя.
14.25. Блакнот.
14.30. Біржавыя навіны.
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.15. «Гучаць успаміны...». Кінаканцэрт.
16.05. «Жалезны дождж». Мастацкі фільм.
17.10. «Брэменскія музыканты». Мультфільм.
17.30. «Вобраз». Літаратурная перадача для старшакласнікаў.
18.30. ТСН.
18.45. Паэзія. Нізамі.
19.05. Чалавек і закон.
19.50. Мультфільм «Кешка і спецназ».
20.05. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў».
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. «ВІД» прадстаўляе. У перапынку — ТСН.
1.10. «Дзень добры, я ваша цётка!» Мастацкі фільм.

Расійскі канал

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Англійская мова. 1-ы год навучання.
8.45. Англійская мова. «Сямейны альбом» (ЗША).
9.15. Размінка для эрудытаў.
17.00. Фільмы рэжысёра В. Гладышава. «Лятаў мядзведзь па паднябессі».
17.30. «Вялікабрытанія сёння». Навукова-пазнавальная праграма.
18.00. «Спыніся, імгненне!» Японская фатаграфія.
18.20. Свет грошай Адама Сміта.
19.00. Даўлат Худаназараў. Размова пра ўладу.
19.10. «Немцы ў Расіі». Фальклорная праграма.
19.40. Прашу слова. Арцём Тарасаў.
20.00. Весткі.
20.20. Добрай ночы, малышы!
20.35. Дак. фільм «Другая руская рэвалюцыя» (Бі-бі-сі). 3-я серыя.
22.25. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
23.00. Весткі.
23.20. Чэмпіянат свету па боксу. Трансляцыя з Аўстраліі.
0.20. «Джаз-тайм».

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку»

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 223.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12